

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

**ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ**

«ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»

**Ο Έλεγχος του Διοικητικού Συμβουλίου της Α.Ε. από τα άλλα όργανα
της εταιρείας και τους μετόχους.**

Διπλωματική Εργασία

που υποβλήθηκε στο Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του ΕΛΜΕΠΑ
ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση

Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Λογιστική και Ελεγκτική
από τον

Νικόλαο Περάκη

Ηράκλειο

Ιανουάριος 2022

«Ο μεταπτυχιακός φοιτητής που εκπόνησε την παρούσα διπλωματική εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στη βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (μη-εμπορικός, μη-κερδοσκοπικός, αλλά εκπαιδευτικός-ερευνητικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τιμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες κ.λπ.), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή την γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου».

« Η παρούσα διπλωματική εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την τριμελή εξεταστική επιτροπή η οποία ορίστηκε από την Σ.Ε. του ΔΠΜΣ Λογιστική και Ελεγκτική, σύμφωνα με το νόμο και τον εγκεκριμένο Κανονισμό Διπλωματικών Εργασιών του ΔΠΜΣ «Λογιστική και Ελεγκτική». Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Ιατράκης Γεώργιος (Επιβλέπων)*
- Ταμπουρατζή Θάλεια (Μέλος)*
- Λεμονάκης Χρήστος (Μέλος)*

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από την Σ.Ε. δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα.»

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της παρούσας Διπλωματικής Εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους του καθηγητές του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής για τις πολύτιμες γνώσεις που μου προσέφεραν κατά την διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος και ιδιαίτερος τον κύριο Γ. Ιατράκη για την ανάθεση του θέματος, την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του, όπως και για τον χρόνο που αφιέρωσε σε όλα τα στάδια της εργασίας μου.

Αφιερώνεται στην οικογένειά μου για την συμπαράσταση και την στήριξη καθ'όλη την διάρκεια των μου σπουδών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΩΣ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ Α.Ε.	13
1.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	13
1.2 Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου	14
1.3 Ευθύνη μελών Διοικητικού Συμβουλίου	16
1.4 Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου	17
1.5 Οργάνωση υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου σε μη εισηγμένες ΑΕ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΩΣ ΟΡΓΑΝΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΟΥ Δ.Σ.	20
2.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	20
2.2 Άσκηση ελέγχου από τη Γενική Συνέλευση	21
2.2 Ο έλεγχος από τους μετόχους	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΙ ΕΛΕΓΚΤΕΣ	30
3.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	30
3.2 Τακτικός έλεγχος της διοίκησης της εταιρίας	30
3.2.1 Υποκείμενες σε τακτικό υποχρεωτικό έλεγχο	32
3.2.2 Υποκείμενες σε προαιρετικό έλεγχο	33
3.3 Ευθύνη των ελεγκτών	33
3.4 Έκτακτος έλεγχος της διοίκησης της εταιρίας	34
3.4.1 Έκτακτος έλεγχος κατ' αίτηση των μετόχων	35
3.4.2 Έκτακτος έλεγχος κατ' αίτηση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς	36
3.5 Διενέργεια έκτακτου ελέγχου	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	38
4.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	38
4.2. Ο ρόλος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς	39
4.3 Υποχρεωτικές Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου βάσει Ν.4607/2020	41
4.3.1 Επιτροπή Ελέγχου	41

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία εξετάζει τον έλεγχο του Διοικητικού Συμβουλίου της Ανώνυμης εταιρίας από τα άλλα όργανα της εταιρίας και τους μετόχους. Πιο συγκεκριμένα, διερευνάται το πως ελέγχεται το όργανο που διοικεί την εταιρία, την εκπροσωπεί δικαστικά και εξώδικα, διαχειρίζεται την εταιρική περιουσία της εταιρίας, από τα άλλα όργανα και τους μετόχους, μέσω του νέου νόμου 4548/2018 περί Ανωνύμων εταιριών που ισχύει από 1/01/2019 και κατάργησε πλήρως τον προϊσχύοντα του 2190/1920.

Η Ανώνυμη Εταιρία αποτελεί «αδιοκτησία» των μετόχων, ωστόσο την εταιρία την διοικεί το Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο δεν αποτελείται απαραίτητα από μετόχους. Η Γενική Συνέλευση αποτελεί το ανώτερο όργανο της Ανώνυμης Εταιρίας με αποκλειστικές από το νόμο αρμοδιότητες. Μέσω των αρμοδιοτήτων της, ελέγχει το Διοικητικό Συμβούλιο, ενώ οι αποφάσεις της είναι δεσμευτικές για όλους, ακόμα και τους μετόχους που απουσιάζουν από τις συνεδριάσεις της. Με απόφασή της, η ΓΣ εγκρίνει την συνολική διαχείριση της εταιρίας, ενώ έχει την δυνατότητα να ζητήσει την τροποποίηση των οικονομικών καταστάσεων σε περίπτωση που διαφωνεί. Από την πλευρά των μετόχων, οι μέτοχοι μέσω των δικαιωμάτων που ορίζει ο νόμος στα άρθρα 141 και 142, είναι εφικτός ο έλεγχος του Διοικητικού Συμβουλίου από τους μετόχους τόσο από την μικρή, όσο και από την μεγάλη μειοψηφία.

Τέλος, οι ελεγκτές, οι οποίοι αποτελούν το τρίτο και συγκεκριμένα ανεξάρτητο όργανο της ΑΕ, εκλέγονται από την γενική συνέλευση με σκοπό τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της εταιρίας, ενώ βάσει του Ν4308/2014 είναι υποχρεωμένοι να παρίστανται στην ΓΣ που έχει θέμα την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων, δίνοντας προφορικές απαντήσεις για τυχόν απορίες αναφορικά με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Στην περίπτωση Ανωνύμων Εταιριών με μετοχές ή άλλες κινητές αξίες εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά στην Ελλάδα, για θέματα που αφορούν την διοίκηση και λειτουργία τους εφαρμόζουν τις διατάξεις του νόμου 4706/2020 περί εταιρικής διακυβέρνησης (άρθρα 1 έως 23), ο οποίος κατήργησε τον προϋφιστάμενο Ν. 3016/2002. Οι διατάξεις του νόμου 4706/2020 για την εταιρική διακυβέρνηση εφαρμόζονται συμπληρωματικά με τις διατάξεις του Ν4548/2018 περί Ανωνύμων

Εταιριών. Αρμόδια για τον έλεγχο της εφαρμογή των διατάξεων Εταιρικής Διακυβέρνησης στις εισηγμένες εταιρίες είναι η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Λέξεις κλειδιά : Διοικητικό Συμβούλιο, Γενική Συνέλευση, Μέτοχοι, Ελεγκτές, Εταιρική Διακυβέρνηση

Abstract

This dissertation examines the control of the Board of Directors of the Societe Anonyme by the other bodies of the company and the shareholders. More specifically, it investigates how the body that manages the company is controlled, represents it in court and out of court, manages the company's corporate assets, by the other bodies and shareholders, through the new law 4548/2018 on Public Limited Companies that is valid from 1 / 11/2019 and completely abolished the previous one of 2190/1920.

The Societe Anonyme is owned by the shareholders, however the company is managed by the Board of Directors which does not necessarily consist of shareholders. The General Assembly is the supreme body of the Societe Anonyme with exclusive responsibilities by law. Through its responsibilities, it controls the Board of Directors, while its decisions are binding on everyone, even the shareholders who are absent from its meetings. By its decision, the General Assembly approves the overall management of the company, while it has the ability to request the amendment of the financial statements in case it disagrees.

From the shareholders' point of view, the shareholders, through the rights defined by law in articles 141 and 142, it is possible for the Board of Directors to be controlled by the shareholders from both the small and the large minority.

Finally, the auditors, who are the third and specifically independent body of the SA, are elected by the general meeting in order to control the financial statements of the company, while according to Law 4308/2014 they are obliged to attend the General Assembly that has the approval of financial statements, giving oral answers to any questions regarding the financial statements.

In the case of Societes Anonymes with shares or other transferable securities listed on a regulated market in Greece, for matters concerning their management and operation they apply the provisions of law 4706/2020 on corporate governance (articles 1 to 23), which abolished the pre-existing Law 3016/2002. The provisions of law 4706/2020 on corporate governance are applied in addition to the provisions of Law 4548/2018 on Public Limited Companies. The Hellenic Capital Market Commission is responsible for controlling the implementation of the provisions of Corporate Governance in the listed companies.

Keywords: Board of Directors, General Assembly, Shareholders, Auditors, Corporate Governance

Εισαγωγή

Η Ανώνυμη εταιρεία είναι εμπορική εταιρία με νομική προσωπικότητα, η οποία αποκτάται την ημέρα καταχώρησης στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ), και ανήκει στις κεφαλαιουχικές εταιρίες. Τα όργανα της ΑΕ είναι το Διοικητικό Συμβούλιο, η Γενική Συνέλευση και οι Ελεγκτές. Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι ο έλεγχος του Διοικητικού Συμβουλίου από τα άλλα όργανα της εταιρίας και τους μετόχους. Συγκεκριμένα:

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας αναφέρονται ο ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου, οι αρμοδιότητές του, ποιες είναι οι ευθύνες των μελών του, ενώ γίνεται αναφορά στην έκθεση διαχείρισης του ΔΣ την οποία υποχρεούται να συντάσσει σε ετήσια βάση, και τέλος, γίνεται αναφορά στην δυνατότητα που παρέχει, πλέον, ο νέος νόμος για τις Ανώνυμες Εταιρίες (Ν.4548/2018) για την οργάνωση υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου για τις μη εισηγμένες ΑΕ, σε προαιρετική βάση.

Στο επόμενο κεφάλαιο εξετάζεται η Γενική Συνέλευση των μετόχων ως όργανο ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου. Δεδομένου ότι ο νόμος έχει αναθέσει τον έλεγχο των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων (τακτικός έλεγχος) στους Ελεγκτές, στο παρόν κεφάλαιο ερευνάται το πώς η Γενική Συνέλευση, μέσω των αποκλειστικών της δραστηριοτήτων που της παρέχει ο νόμος, ελέγχει το Διοικητικό Συμβούλιο. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στον έλεγχο από την πλευρά των μετόχων και συγκεκριμένα της μειοψηφίας των μετόχων. Δεδομένου του κεφαλαιουχικού χαρακτήρα της ΑΕ, συχνά αυτή διοικείται και ελέγχεται από τους μετόχους που εκπροσωπούν την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου, αγνοώντας τα συμφέροντα της μειοψηφίας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα η μειοψηφία των μετόχων να αδυνατεί να επηρεάσει την λειτουργία της ΑΕ. Έτσι, διερευνάται ο έλεγχος από την πλευρά της μειοψηφίας, μέσω των δικαιωμάτων που κατέχει βάσει νόμου, όπου ο νομοθέτης εξ αρχής είχε ανταποκριθεί στην ανάγκη προστασίας της μειοψηφίας των μετόχων, παρέχοντας τα ονομαζόμενα «δικαιώματα μειοψηφίας», τα οποία είναι, στην ουσία, «εξουσίες» που παρέχονται στους μετόχους των οποίων οι μετοχές καλύπτουν ένα συγκεκριμένο ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου.

Το τρίτο κεφάλαιο της εργασίας αφορά τους ελεγκτές, οι οποίοι αποτελούν το τρίτο όργανο της Ανώνυμης Εταιρίας. Οι ελεγκτές αποτελούν ανεξάρτητο όργανο της

ΑΕ, το οποίο εκλέγεται από την ΓΣ με σκοπό τον λογιστικό έλεγχο της διοίκησης της εταιρίας. Στην συνέχεια αναλύεται ο τακτικός έλεγχος και ποιες επιχειρήσεις υπόκεινται σε αυτόν και ποιες όχι. Ακολουθεί ανάλυση αναφορικά με τον έκτακτο ή δικαστικό έλεγχο, ποιοι μπορούν να τον αιτηθούν και πως αυτός διενεργείται.

Το τέταρτο, και τελευταίο, κεφάλαιο αφορά τις ΑΕ με μετοχές ή άλλες κινητές αξίες σε ρυθμιζόμενη αγορά οι οποίες, για θέματα που σχετίζονται με την διοίκηση και τη λειτουργία τους, εφαρμόζουν σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης, τηρώντας τις διατάξεις του νέου νόμου 4706/2020 για την εταιρική διακυβέρνηση. Ακολουθεί σύντομη ανάλυση του ρόλου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Στη συνέχεια αναλύονται οι υποχρεωτικές επιτροπές του ΔΣ που καθιέρωσε ο Ν.4706/2020, ήτοι η επιτροπή ελέγχου, αποδοχών και υποψηφιοτήτων. Τέλος, το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την ανάλυση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και της Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς επίσης την κανονιστική συμμόρφωση και την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΩΣ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ Α.Ε.

1.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το διοικητικό συμβούλιο είναι υπεύθυνο για τη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται τόσο με τη διοίκηση, όσο και με τη διαχείριση της περιουσίας που έχει στη διάθεσή της η εταιρία με την προϋπόθεση ότι οι αποφάσεις αυτές λαμβάνονται με απαρτία-πλειοψηφία των μελών. Αποτελεί, δηλαδή, το κατ' εξοχήν εκπροσωπευτικό¹ όργανο της Α.Ε το οποίο παράλληλα είναι υπεύθυνο και για την δικαστική και εξωδικαστική εκπροσώπηση της εταιρίας. Επιπροσθέτως, σε μικρές Α.Ε υπάρχει πρόβλεψη διορισμού ενός μονομελούς διοικητικού οργάνου² το οποίο εκλέγεται από την γενική συνέλευση.³ Εκτός από τις καθαρά διαχειριστικές πράξεις του ΔΣ, σαν πράξη διαχείρισης θεωρούνται και οι πράξεις που αφορούν παραχωρήσεις από

¹ «Για κάθε πράξη εκπροσώπησης της εταιρείας αρκεί η υπογραφή του νομίμου εκπροσώπου της υπό την εταιρική επωνυμία, το όνομά του και η αναφορά της ιδιότητάς του. Χρήση εταιρικής σφραγίδας δεν απαιτείται.» (αρθρ. 88 Ν.4548/2018)

² Με βάση την αιτιολογική έκθεση του νόμου, σκοπός την νέας αυτής δυνατότητας είναι να μειωθεί το κόστος λειτουργίας για των μη εισηγμένων Ανώνυμων Εταιριών, που και επιθυμούν να ενταχθούν στο σύστημα αυτό, αν από την φύση τους δεν έχουν μέγεθος που να δικαιολογεί την απασχόληση σε διοικητική θέση περισσότερων ατόμων. Το μονομελές αυτό όργανο καλείται Σύμβουλος-Διαχειριστής, προκειμένου να διακρίνεται από το διαχειριστή άλλων εταιριών. Ο νομοθέτης, επίσης, στην αιτιολογική έκθεση αναφέρει ως ευκαιρία την αναμόρφωση του νόμου περί Ανωνύμων Εταιριών, για την προσθήκη της νέας αυτής διάταξης, για της μικρές και πολύ μικρές ΑΕ, αναφέροντας ότι η πείρα έχει δείξει ότι σε πολλές μικρές ΑΕ η διοίκηση ασκείται ουσιαστικά από ένα άτομο, ενώ τα υπόλοιπα μέλη διαδραματίζουν απλό διακοσμητικό ρόλο.

³ <https://www.nb.org/blog/post/to-ds-anonimis-etairias-simfona-me-to-n4548-2018>

ελευθεριότητα που έχουν χαρακτήρα φιλοδωρήματος, η έκδοση επιταγών καθώς ακόμα και η εξουσία πώλησης ή υποθήκευσης ακινήτων.

Οι σύμβουλοι, μέτοχοι ή μη, εκλέγονται⁴ από την ΓΣ⁵ ενώ η αρμοδιότητα αυτή είναι αδύνατον να ανατεθεί σε άλλο όργανο ακόμα και με καταστατική πρόβλεψη. Στην περίπτωση του πρώτου ΔΣ, τα πρόσωπα που θα το αποτελέσουν μπορεί να ορίζονται στο καταστατικό, προσωρινά, μέχρι την πρώτη τακτική ΓΣ μετά την ίδρυση της εταιρίας, ενώ στην περίπτωση που αυτό δεν προβλέπεται στο καταστατικό, τότε μπορούν να διοριστούν με δικαστική απόφαση σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του ΑΚ 69. (αρθρ 78 παρ. 2 Ν.4548/2018). Οι σύμβουλοι είναι πάντοτε επανεκλέξιμοι και ελεύθερα μετακλητοί.⁶

1.2 Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου

Το ΔΣ της εταιρίας είναι το αρμόδιο όργανο που διοικεί την εταιρία, διαχειρίζεται τις εταιρικές υποθέσεις, την περιουσία της και την εν γένει επιδίωξη του εταιρικού της σκοπού.⁷ Ακόμα, είναι αρμόδιο για την σύνταξη και δημοσίευση των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρίας. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους οφείλουν να τηρούν τις διατάξεις του νόμου και του καταστατικού καθώς και τις αποφάσεις της ΓΣ⁸. Το ΔΣ εκπροσωπεί δικαστικά και εξώδικα την ΑΕ, τα μέλη του οποίου, σύμφωνα με το νόμο, ενεργούν συλλογικά. Οι πράξεις του ΔΣ δεσμεύουν την εταιρία απέναντι σε τρίτους ακόμα και αν αυτό ενέργησε καθ' υπέρβαση του εταιρικού σκοπού. Δεν δεσμεύεται, στην περίπτωση που καταφέρει να

⁴ Βελέντζας Ε. Γιάννης Εμπορικό Δίκαιο, 2018, σελ. 410

⁵ Με βάση το αρθρ. 79 του Ν.4548/2018 το καταστατικό της εταιρίας μπορεί να προβλέπει ότι ορισμένος μέτοχος ή μέτοχοι έχουν το δικαίωμα να διορίζουν απευθείας μέλη του ΔΣ, όχι όμως πέραν των 2/5 του προβλεπόμενου συνολικού αριθμού αυτών, καθώς επίσης και να ορίζει τις προϋποθέσεις άσκησης του δικαιώματος αυτού, κυρίως σε ότι αφορά το ποσοστό συμμετοχής στο κεφάλαιο και τη δήλωση διορισμού.

⁶ Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ 287

⁷ Βελέντζας Ε. Γιάννης Εμπορικό Δίκαιο, 2018, σελ. 412

⁸ <https://www.daidis.net/2019/02/25/%CE%BF%CE%B9-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B5%CF%82-%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B3%CE%AD%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B9%CF%82-%CE%B1%CE%BD%CF%8E%CE%BD%CF%85-3/>

αποδειξεί ότι ο τρίτος ήταν ενήμερος για την υπέρβαση αυτή ή λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, δεν μπορούσε να την αγνοεί.⁹

Ο νόμος με το άρθρο 87¹⁰ παρ. 1 παρέχει τη δυνατότητα, εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό, να αναθέτει το ΔΣ τις αρμοδιότητες διαχείρισης και εκπροσώπησης της ΑΕ, σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα μέλη του ή μη. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι το ΔΣ δεν έχει ευθύνη. Αντίθετα δίνει τις κατευθύνσεις, στα πρόσωπα αυτά, για την πολιτική που πρέπει να ακολουθήσουν ενώ τα ελέγχει και φέρει την ευθύνη για τυχόν πράξεις ή παραλείψεις τους. Επιπλέον, στην παρ. 2 του αρθ. 87, ορίζεται ότι τα πρόσωπα, αν δεν απαγορεύει το καταστατικό και λήφθηκε σχετική απόφαση από το ΔΣ, μπορούν να αναθέτουν περαιτέρω την άσκηση των εξουσιών που τους ανατέθηκαν ή μέρος αυτών σε άλλα μέλη του ΔΣ ή τρίτους.¹¹ Από την διάταξη αυτή, προκύπτει ότι το καταστατικό μπορεί να ορίζει θέματα για τα οποία το ΔΣ μπορεί να αναθέτει αρμοδιότητες σε μέλος ή μέλη του ή ακόμα και σε μη μέλη του (π.χ. διευθυντικά στελέχη), με βάση την ειδικότητά τους, στο πλαίσιο των οποίων θα ενεργούν ατομικά. Τις αρμοδιότητες των προσώπων αυτών τις καθορίζει το ΔΣ, ενώ ακόμα μπορεί να ορίσει ότι θα ενεργούν ατομικά ή συλλογικά ή με την σύμπραξη του ΔΣ. Τα παραπάνω πρόσωπα δεν είναι εντολοδόχοι ή πληρεξούσιοι του ΔΣ, αλλά αποτελούν όργανο της ΑΕ. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των διοικητικών αυτών οργάνων, διαμορφώνονται από το αν είναι μέλη του ΔΣ ή αν πρόκειται για τρίτους. Στην περίπτωση που είναι μέλη, τότε αυτοί ονομάζονται εντεταλμένοι ή διευθύνοντες σύμβουλοι, ενώ αν πρόκειται για τρίτους, τότε αυτοί ονομάζονται διευθυντές ή γενικοί διευθυντές.¹²

Οι διατάξεις του νόμου περί ευθύνης των μελών του ΔΣ εφαρμόζονται και στην περίπτωση των παραπάνω διοικητικών οργάνων¹³

⁹ Ν.4548/18 αρθ. 86 παρ 2

¹⁰ Το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να αναθέτει τις εξουσίες της διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρείας σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα, μέλη του ή μη, εφόσον αυτό επιτρέπεται, σύμφωνα με το καταστατικό. Το καταστατικό μπορεί επίσης να επιτρέπει στο διοικητικό συμβούλιο ή να το υποχρεώνει να αναθέτει τον εσωτερικό έλεγχο της εταιρείας σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα, μη μέλη του. (Αρθρ. 87 παρ. 1 Ν.4548/2018)

¹¹ Ν.4548/18 αρθ. 87 παρ. 1 και 2

¹² Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ 302-303

¹³ Ν.4548/18 αρθ. 102 παρ.5

1.3 Ευθύνη μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Τα μέλη του ΔΣ της ΑΕ έχουν την ευθύνη να αποκαταστήσουν οποιαδήποτε ζημιά προκληθεί λόγω πράξης και παράλειψης τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η ευθύνη μπορεί να είναι ατομική ή συλλογική και εις ολόκληρον για όλα τα μέλη.¹⁴ Ωστόσο, είναι εφικτή με απόφαση του δικαστηρίου η κατανομή της ευθύνης μεταξύ των μελών ανάλογα με τα καθήκοντα του κάθε μέλους και την σοβαρότητα της πράξης.¹⁵ Ωστόσο, πέρα από την ευθύνη της κακής διαχείρισης των υποθέσεων της εταιρίας, στο άρθρο 107 προβλέπεται ότι τα μέλη του ΔΣ έχουν ευθύνη και απέναντι στους μετόχους, αλλά και στους τρίτους, αν προκαλέσουν σε αυτούς υπαιτίως άμεση ζημιά. Στη περίπτωση αυτή, είναι εφικτή η άσκηση ατομικής αγωγής, των παραπάνω προσώπων, με εφαρμογή των γενικών διατάξεων περί αδικοπραξίας του ΑΚ και του αρθ. 98 του πτωχευτικού κώδικα.¹⁶

Ακόμα τα μέλη του ΔΣ ευθύνονται για τυχόν παραλείψεις του ισολογισμού ή ψευδείς δηλώσεις που παρουσιάζουν αλλοιωμένη την πραγματική κατάσταση της εταιρίας.¹⁷

Με βάση το άρθρο 102 παρ. 2 το ν.4548, απαλλάσσονται της ευθύνης τους, αν αποδείξουν ότι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους κατέβαλαν την επιμέλεια του συνετού επιχειρηματία που δραστηριοποιείται σε παρόμοιες συνθήκες. Η επιμέλεια αυτή κρίνεται κυρίως από την ιδιότητα του κάθε μέλους και τα καθήκοντα που του έχουν ανατεθεί.¹⁸ Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ 4 (τελευταίο εδάφιο), τα μέλη του ΔΣ δεν ευθύνονται για πράξεις και παραλείψεις, τις οποίες έπραξαν βασιζόμενοι σε εισήγηση ανεξάρτητου οργάνου ή επιτροπής που λειτουργεί στην εταιρία σύμφωνα με το νόμο. Επιπροσθέτως, τα μέλη του ΔΣ, απαλλάσσονται της ευθύνης τους για πράξεις ή παραλείψεις τις οποίες έπραξαν στηριζόμενοι σε σύννομη απόφαση της ΓΣ των μετόχων ή σε πράξεις που αφορούν εύλογη επιχειρηματική

¹⁴ Σε περίπτωση ανάθεσης μέρους ή του συνόλου της διοίκησης σε έναν ή περισσότερους διοικητικούς συμβούλους ή ακόμα και σε τρίτα πρόσωπα, όπου κάτι τέτοιο είναι εφικτό δυνάμει του αρθρ. 87 ν.4548/2018, το ΔΣ δεν απαλλάσσεται της ευθύνης του, για το λόγο ότι έχει υποχρέωση τόσο να ενημερώνεται για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων, όσο και να εποπτεύει την δραστηριότητα των παραπάνω προσώπων. (αρθρ. 102 παρ. 5 Ν.4548/2018).

¹⁵ <https://koumentakislaw.gr/arthra/efthynh-melon-ds-part-1/>

¹⁶ Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ 331

¹⁷ Βελέντζας Ε. Γιάννης Εμπορικό Δίκαιο, 2018, σελ. 417

¹⁸ Μπουλέρος Δ. Μιλτιάδης ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ-Αναμόρφωση Δικαίου-Εταιρική Διακυβέρνηση-Μετασχηματισμοί, 2020, σελ 197-198

απόφαση που λήφθηκε με καλή πίστη, επαρκή πληροφόρηση και με μοναδικό κριτήριο την εξυπηρέτηση του εταιρικού συμφέροντος. (αρθρ. 102 παρ 1 ν4548)¹⁹ Η παραγραφή των αξιώσεων της εταιρίας κατά των συμβούλων είναι τριετής. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι μετά το πέρας της τριετίας το ΔΣ απαλλάσσεται πλήρως των ευθυνών του. Ο νόμος ορίζει ότι η παραπάνω παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο τα άτομα αυτά εξακολουθούν να έχουν την ιδιότητα του μέλους ΔΣ. Αυτό σημαίνει, ότι η τριετία τίθεται σε ισχύ μετά την απώλεια της ιδιότητάς τους ως μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Ανεξάρτητα, όμως, από αυτό μετά την πάροδο δέκα ετών από την τέλεση της πράξης ή παράλειψης, επέρχεται παραγραφή των αξιώσεων της εταιρίας.²⁰

1.4 Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου

Το ΔΣ της εταιρίας έχει την υποχρέωση να συντάσσει σε ετήσια βάση έκθεση διαχείρισης²¹ την οποία θα πρέπει να υποβάλλει στην ΓΣ των εταίρων.²² Οι πολύ μικρές ΑΕ εξαιρούνται από την υποχρέωση αυτή. Η έκθεση διαχείρισης θα πρέπει να συμπληρώνει και να αναλύει τον ισολογισμό, δεδομένου ότι αυτός είναι συνοπτικός, παρέχοντας στην ΓΣ πραγματική απεικόνιση της εξέλιξης και των επιδόσεων των δραστηριοτήτων της ΑΕ και της θέσης της και περιγραφή των βασικότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζει. Ακόμα, για την κατανόηση της θέσης αλλά και της εξέλιξης της ΑΕ, πρέπει να παρέχεται ανάλυση η οποία θα περιλαμβάνει χρηματοοικονομικούς ή και μη χρηματοοικονομικούς, όπου αυτό απαιτείται, δείκτες επιδόσεων, οι οποίοι θα έχουν σχέση με τον συγκεκριμένο τομέα δραστηριοτήτων της λαμβανομένων υπόψη και των πληροφοριών που έχουν σχέση σχετίζονται με τα περιβαλλοντικά και εργασιακά θέματα. Επιπλέον το ΔΣ, θα πρέπει να αναφέρει στην

¹⁹ Ν.4548/18 αρθρ. 102

²⁰ https://www.businessdaily.gr/apopseis/15253_i-eythyni-ton-dioikiseon-etaireion-poiioi-kai-giati-mporei-na-timorithoun

²¹ Στο άρθρο 150 του Ν.4548/2018 παρ. 2 αναφορικά με την έκθεση διαχείρισης του ΔΣ αναφέρεται: «...Η έκθεση διαχείρισης περιλαμβάνει πραγματική απεικόνιση της εξέλιξης και των επιδόσεων των δραστηριοτήτων της εταιρείας και της θέσης της, καθώς και περιγραφή των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζει. β) Η απεικόνιση παρουσιάζει ισορροπημένη και ολοκληρωμένη ανάλυση της εξέλιξης και των επιδόσεων των δραστηριοτήτων της εταιρείας και της θέσης της, κατάλληλη για την κλίμακα και την πολυπλοκότητα της εταιρείας. γ) Στο βαθμό που απαιτείται για την κατανόηση της εξέλιξης της εταιρείας, των επιδόσεων ή της θέσης της, η ανάλυση αυτή περιλαμβάνει τόσο χρηματοοικονομικούς όσο και, όπου ενδείκνυται, μη χρηματοοικονομικούς βασικούς δείκτες επιδόσεων που έχουν σχέση με το συγκεκριμένο τομέα δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με περιβαλλοντικά και εργασιακά θέματα. Στο πλαίσιο της ανάλυσης αυτής, η έκθεση διαχείρισης περιλαμβάνει, όπου ενδείκνυται, αναφορές και πρόσθετες εξηγήσεις για τα ποσά που αναγράφονται στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις.

²² Ν.4548/18 αρθ. 150 παρ. 1

έκθεση διαχείρισης την προβλεπόμενη εξέλιξη της εταιρίας τις δραστηριότητες στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης ενώ ακόμα θα πρέπει να αναφέρει πληροφορίες σχετικά με την απόκτηση ιδίων μετοχών και την ύπαρξη τυχόν υποκαταστημάτων. Η έκθεση διαχείρισης²³ ελέγχεται από τους ελεγκτές, ταυτόχρονα με τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, κατά την διάρκεια της διενέργειας του τακτικού ελέγχου, εκτός αν πρόκειται για ΑΕ οι οποίες δεν υπάγονται σε τακτικό έλεγχο. Οι ελεγκτές οφείλουν να διατυπώσουν τα πορίσματα στα οποία κατέληξαν στην έκθεσή τους και να την υποβάλλουν στην ΓΣ. Επιπλέον, έχουν την υποχρέωση να παραστούν στην ΓΣ προκειμένου να ενημερώνουν τους μετόχους, δίνοντάς τους προφορικές απαντήσεις και πληροφορίες. Σε περίπτωση παράλειψης αυτών των υποχρεώσεών τους, οι ελεγκτές, έχουν ποινική ευθύνη.²⁴

Σε περιπτώσεις μεγάλων ΑΕ, οι οποίες αποτελούν οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος και κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τους ξεπερνούν κατά μέσο όρο τους 500 εργαζομένους, στην έκθεση διαχείρισης θα πρέπει να περιλαμβάνουν και μια *μη χρηματοοικονομική κατάσταση* που θα παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις, την θέση του αντίκτυπου των δραστηριοτήτων της σε σχέση, κατ' ελάχιστο, με περιβαλλοντικά, κοινωνικά καθώς και εργασιακά θέματα, ακόμα σε σχέση με τον σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων, με την

²³ Η έκθεση διαχείρισης αναφέρει επίσης:

α) την προβλεπόμενη εξέλιξη της εταιρείας, β) τις δραστηριότητες στον τομέα έρευνας και ανάπτυξης, γ) τις πληροφορίες που αναφέρονται στην απόκτηση ιδίων μετοχών όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 50, δ) την ύπαρξη υποκαταστημάτων της εταιρείας και ε) σε σχέση με τη χρήση χρηματοπιστωτικών μέσων από την εταιρεία και εφόσον είναι ουσιαστικής σημασίας για την εκτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού, της οικονομικής κατάστασης και του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης: αα) τους στόχους και τις πολιτικές της εταιρείας όσον αφορά τη διαχείριση του χρηματοοικονομικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής της για την αντιστάθμιση κάθε σημαντικού τύπου προβλεπόμενης συναλλαγής για την οποία εφαρμόζεται λογιστική αντιστάθμισης και ββ) την έκθεση της εταιρείας στον κίνδυνο μεταβολής των τιμών, στον πιστωτικό κίνδυνο, στον κίνδυνο ρευστότητας και στον κίνδυνο ταμειακών ροών.

4. Οι πολύ μικρές ανώνυμες εταιρείες, εκτός από τις ανώνυμες εταιρείες οι οποίες αποτελούν οντότητες δημόσιου ενδιαφέροντος, κατά την έννοια του Παραρτήματος Α' του ν. 4308/2014 (Α' 251), εξαιρούνται από την υποχρέωση να καταρτίζουν έκθεση διαχείρισης με την προϋπόθεση ότι οι ενδείξεις που αναφέρονται στην περίπτωση γ' της παραγράφου 3 του παρόντος περιλαμβάνονται στο προσάρτημα.

5. Πολύ μικρές ανώνυμες εταιρείες, εκτός από τις ανώνυμες εταιρείες οι οποίες αποτελούν οντότητες δημόσιου ενδιαφέροντος, κατά την έννοια του Παραρτήματος Α' του ν. 4308/2014, οι οποίες συντάσσουν έκθεση διαχείρισης, εξαιρούνται από την υποχρέωση που προβλέπεται στην περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του παρόντος όσον αφορά τη μη χρηματοοικονομική πληροφόρηση.

6. Αν η ετήσια έκθεση διαχείρισης του διοικητικού συμβουλίου δεν περιλαμβάνει τις παραπάνω πληροφορίες, επιβάλλονται στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου οι ποινές του άρθρου 179.

²⁴ Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ 465

αντιμετώπιση της διαφθοράς καθώς και με θέματα που σχετίζονται με την δωροδοκία.

Επίσης, οι όμιλοι εταιριών υποχρεούνται να συντάσσουν ενοποιημένη έκθεση διαχείρισης. Σε περίπτωση που η μητρική ενός μεγάλου ομίλου, που απασχολεί περισσότερους από 500 εργαζομένους κατά μέσο όρο και αποτελεί οντότητα δημοσίου συμφέροντος, οφείλει μαζί με την ενοποιημένη έκθεση διαχείρισης να συντάσσει και να περιλαμβάνει και ενοποιημένη μη χρηματοοικονομική κατάσταση.²⁵

1.5 Οργάνωση υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου σε μη εισηγμένες ΑΕ

Στις περιπτώσεις εταιριών που οι μετοχές τους δεν είναι εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά, ο νόμος προβλέπει τον εσωτερικό έλεγχο σε προαιρετική βάση (αρθρ. 87 παρ. 1 ν. 4548/18).

Με πρόβλεψη στο καταστατικό της εταιρίας, είναι εφικτό να επιτρέπεται ή ακόμα και να υποχρεώνεται το ΔΣ, να αναθέσει τον εσωτερικό έλεγχο της εταιρίας σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα. Πλέον, με το νόμο 4548, ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να ανατίθεται αποκλειστικά σε πρόσωπα που δεν είναι μέλη του ΔΣ (αρθρ. 87 παρ 1 εδ 2 ν. 4548). Προκειμένου να αποφευχθεί τυχόν σύγκρουση συμφερόντων, αλλά και να διασφαλιστεί η ανεξαρτησία και η αμεροληψία του εσωτερικού ελεγκτή, καταργήθηκε η δυνατότητα που υπήρχε στο νόμο 2190 (αρθρ. 22 παρ. 3), με την οποία ο εσωτερικός έλεγχος μπορούσε να ανατεθεί σε μέλη του ΔΣ.

Σε αντίθεση με τους νόμιμους²⁶ ελεγκτές, που όπως θα δούμε στο κεφάλαιο 3 αποτελούν όργανο της ΑΕ, οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν αποτελούν όργανο της ΑΕ. Τα πρόσωπα αυτά εποπτεύουν, τόσο την λειτουργία της εταιρίας όσο και τα εταιρικά στελέχη, κατά πόσο συμμορφώνονται με το νόμο και τις αποφάσεις της διοίκησης, ενώ ακόμα έχουν την δυνατότητα πρόσβασης στα τηρούμενα βιβλία και στο πελατολόγιο της εταιρίας. Σε περίπτωση που οι ελεγκτές εντοπίσουν τυχόν

²⁵ Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ 466

²⁶ Με βάση το άρθρο 2 παρ. 2 της Οδηγίας 2006/43/ΕΚ ως ‘‘νόμιμος ελεγκτής’’ ορίζεται το φυσικό πρόσωπο που έχει λάβει σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, άδεια από τις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους να διενεργεί υποχρεωτικούς ελέγχους.

παραβάσεις, έχουν την υποχρέωση να τις αναφέρουν στο ΔΣ, προκειμένου αυτό να πράξει τα όσα προβλέπονται.²⁷

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΩΣ ΟΡΓΑΝΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΟΥ Δ.Σ.

2.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Η γενική συνέλευση, μέσω των αρμοδιοτήτων της ασκεί έλεγχο στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας. Έχοντας ως δεδομένο ότι η Ανώνυμη Εταιρία είναι «ιδιοκτησία» των μετόχων, είναι προφανές ότι ο τρόπος διαχείρισης των εταιρικών υποθέσεων είναι ένα ζήτημα το οποίο τους ενδιαφέρει. Ωστόσο, ο τρόπος διαχείρισης των εταιρικών υποθέσεων στην ΑΕ, δεν ενδιαφέρει αποκλειστικά τους μετόχους, αλλά και τρίτα πρόσωπα, όπως είναι οι εταιρικοί δανειστές αλλά και τα άτομα εκείνα, τα οποία σκοπεύουν να αγοράσουν μετοχές της εταιρίας στο μέλλον, ενώ ακόμα ενδιαφέρει και την εθνική οικονομία.

Εντούτοις, στην πράξη, προκύπτει ότι η άσκηση ελέγχου της διοίκησης της εταιρίας από μέρους των μετόχων είναι αδύνατη, αφενός γιατί ο αριθμός των μετόχων είναι κατά κανόνα μεγάλος με αποτέλεσμα η άσκηση ελέγχου από τον καθένα θα παρακώλυε την λειτουργία της εταιρίας, και αφετέρου γιατί θα υπήρχε κίνδυνος διαφυγής απορρήτων. Ακόμα θα υπήρχε ο κίνδυνος να εισέλθουν στην εταιρία μέτοχοι που ανταγωνίζονται την εταιρία και επιδιώκουν να την βλάψουν. Για τους παραπάνω λόγους ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Διοίκησης έχει ανατεθεί, βάσει νόμου, στους ελεγκτές, οι οποίοι αποτελούν το τρίτο και συγκεκριμένα ανεξάρτητο²⁸ όργανο της εταιρίας (βλ. Κεφ. 3 σελ. 30). Εντούτοις, η ΓΣ ως ανώτατο συλλογικό όργανο της εταιρίας ασκεί έμμεσο έλεγχο στο ΔΣ της εταιρίας μέσω των αρμοδιοτήτων της.

²⁷ Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ 305.

²⁸ Σύμφωνα με το άρθρ. 42 Ν.4449/2017 παρ. 4 «Για την περιφρούρηση της ανεξαρτησίας του ορκωτού ελεγκτή λογιστή ή της ελεγκτικής εταιρείας, όσον αφορά τους υποχρεωτικούς ελέγχους, ο ορκωτός ελεγκτής λογιστής ή ο κύριος εταίρος ελέγχου της ελεγκτικής εταιρείας μπορεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του, με την ιδιότητά του αυτή, για χρονική περίοδο που δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε (5) συνεχή χρόνια και να επαναλάβει τα καθήκοντά του μετά από την παρέλευση δύο (2) συνεχών χρόνων.

2.2 Άσκηση ελέγχου από τη Γενική Συνέλευση

Η ΓΣ είναι το ανώτατο συλλογικό όργανο της εταιρίας που συγκροτείται από το σύνολο των μετόχων που συμμετέχουν σε αυτό προκειμένου να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν επί θεμάτων της εταιρίας εκφράζοντας με αυτό τον τρόπο τη βούληση της εταιρίας στις εσωτερικές της σχέσεις.²⁹ Η Γενική Συνέλευση των μετόχων, είναι αρμόδια να αποφασίζει για κάθε υπόθεση της εταιρίας ενώ οι αποφάσεις της δεσμεύουν ακόμα και τους μετόχους που απουσιάζουν κατά τη συνεδρίαση.³⁰

Δυνάμει του αρθρ. 103, το ΔΣ της εταιρίας είναι υπόλογο στη ΓΣ των μετόχων και οφείλει να παρέχει σε αυτήν εξηγήσεις, σε περίπτωση παράλειψης αυτού για την έγκαιρη, πλήρους και επιμελούς άσκησης αξιώσεων κατά των προσώπων που έχουν ευθύνη με βάση το αρθρ. 102.³¹ Συνεπώς, από την διάταξη αυτή προκύπτει ότι η ΓΣ ελέγχει το ΔΣ για το αν άσκησε εγκαίρως, άμεσα ή καθόλου αξιώσεις της εταιρίας κατά των μελών που με πράξεις ή παραλείψεις τους προκάλεσαν ζημιά στην εταιρία.

Ακόμα, με βάση το αρθρ. 98 προβλέπεται η απαγόρευση συμμετοχής, με κάθε τρόπο, μελών του ΔΣ που συμμετέχουν στην διεύθυνση της εταιρίας, όπως και στους διευθυντές της να ενεργούν για λογαριασμό τους ή ακόμα και τρίτων, πράξεις που υπάγονται στους σκοπούς της ΑΕ, όπως και να συμμετέχουν ως εταίροι ή μέτοχοι σε άλλες εταιρίες που επιδιώκουν ίδιους σκοπούς, χωρίς να έχουν πάρει άδεια από την ΓΣ.³² Από την διάταξη αυτή, προκύπτει ότι η ΓΣ ασκεί έλεγχο στα μέλη του ΔΣ ως προς το αν ενεργούν πράξεις ανταγωνισμού εις βάρος της εταιρίας.

Δεδομένου, ότι ο καθορισμός τόσο του ύψους, όσο και του είδους των αμοιβών των μελών του ΔΣ αποτελεί περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, ο Ν.4548/2018 ορίζει ότι οποιαδήποτε αμοιβή ή παροχή βαρύνει την εταιρία, μόνο αν προβλέπεται στον νόμο ή το καταστατικό ή αν εγκρίνεται με ειδική απόφαση της ΓΣ.³³ Από την διάταξη αυτή προκύπτει ότι η ΓΣ ελέγχει το ΔΣ αναφορικά με τις αποδοχές των μελών. Ειδικά, σε εταιρίες με μετοχές σε ρυθμιζόμενη αγορά-οι οποίες υποχρεούνται

²⁹ Ψυχομάνης Δ. Σπυρίδων Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών 2018, Γ' Έκδοση, σελ. 307

³⁰ Αρθρ. 116 Ν.4548/2018

³¹ Αρθρ. 103 Ν.4548/2018

³² Αρθρ. 98 παρ. 1 Ν.4548/2018

³³ Αρθρ. 109 παρ. 1 Ν.4548/2018

να καταρτίζουν πολιτική αποδοχών-η ΓΣ είναι αρμόδια³⁴ να εγκρίνει την εν λόγω πολιτική αποδοχών.³⁵

Το άρθρ. 97 αναφέρεται στην υποχρέωση πίστης των μελών του ΔΣ απέναντι στην εταιρία καθώς και στην υποχρέωσή τους να μην επιδιώκουν τα ίδια συμφέροντα, ενώ στην περίπτωση που συμβεί αυτό το ΔΣ οφείλει να το δημοσιεύσει στην επόμενη τακτική συνέλευση των μετόχων. Επιπλέον, δεδομένου ότι το μέλος ή τα μέλη του ΔΣ δεν έχουν δικαίωμα ψήφου για θέματα στα οποία υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων, στην περίπτωση αυτή αν δεν σχηματίζεται απαρτία, τότε αρμόδιο όργανο για την λήψη της συγκεκριμένης απόφασης είναι η ΓΣ των μετόχων, έπειτα από σύγκληση αυτής από τα υπόλοιπα μέλη του ΔΣ στα οποία δεν συντρέχει σύγκρουση συμφερόντων.³⁶ Με βάση τα ανωτέρω, προκύπτει ότι η ΓΣ ως όργανο, μπορεί να ελέγξει το ΔΣ για περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων, δεδομένου ότι αν το ΔΣ δεν δημοσιεύσει τις συγκρούσεις αυτές στην επόμενη τακτική ΓΣ, αποτελεί παράβαση, ενώ ακόμα μπορεί για αυτό το θέμα να πάρει εκείνη, την συγκεκριμένη απόφαση.

Μία από τις κύριες, βασικές αποκλειστικές, αν δεν υπάρχει αντίθετη πρόβλεψη στο καταστατικό αρμοδιότητες της ΓΣ που ορίζει ο νόμος είναι η εκλογή³⁷ των μελών του ΔΣ.³⁸ Μέσω αυτής της διάταξης, η Γενική Συνέλευση, ασκεί «έμμεσο» έλεγχο στο Διοικητικό Συμβούλιο καθώς είναι το αρμόδιο όργανο το οποίο εκλέγει την Διοίκηση της εταιρίας³⁹, εκτός αν πρόκειται για το πρώτο ΔΣ της εταιρίας το οποίο εκλέγεται από το καταστατικό⁴⁰ ή για ΔΣ που εκλέχθηκε με δικαστική απόφαση

34 Σε περίπτωση κατά την οποία η εταιρεία διαθέτει εγκεκριμένη από τη γενική συνέλευση πολιτική αποδοχών και η γενική συνέλευση δεν εγκρίνει την προτεινόμενη νέα πολιτική αποδοχών, η εταιρεία μπορεί να συνεχίσει να καταβάλλει τις αμοιβές των μελών του διοικητικού συμβουλίου μόνο, σύμφωνα με την προηγούμενη, εγκεκριμένη πολιτική αποδοχών και να υποβάλει αναθεωρημένη πολιτική αποδοχών προς έγκριση από την επόμενη γενική συνέλευση. (παρ. 4 αρθρ. 110 Ν.4548/2018)

³⁵ Αρθρ. 110 παρ.2 Ν.4548/2018

³⁶ Αρθρ. 97 παρ. 1β & 3 Ν.4548/2018

³⁷ Η γενική συνέλευση μπορεί επίσης να εκλέξει τον πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου. Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 89 του Ν.4548/2018 με τίτλο «Πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου» αναφέρεται: «Το διοικητικό συμβούλιο εκλέγει μεταξύ των μελών του τον πρόεδρο, αν δεν τον έχει ήδη ορίσει το καταστατικό ή η γενική συνέλευση. Το καταστατικό, η γενική συνέλευση ή και το διοικητικό συμβούλιο εκλέγουν επίσης αναπληρωτή του προέδρου. Εφόσον δεν υπάρχει πρόεδρος ούτε αναπληρωτής του, καθήκοντα προέδρου μπορεί να ασκήσει προσωρινά ο μέτοχος με τον μεγαλύτερο αριθμό μετοχών με δικαίωμα ψήφου.»

³⁸ Αρθρ.117 παρ. 1, σημείο β) και αρθρ. 78 παρ.1 Ν.4548/2018

³⁹ Εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό, η εκλογή των μελών του ΔΣ από τη ΓΣ των μετόχων μπορεί να γίνεται και βάσει καταλόγων (αρθρ. 80 παρ. 1), δηλαδή με τη διαδικασία ψηφοδελτίου. Βλ. Αλεξανδριδου 2019 σελ. 284.

⁴⁰ Αρθρ. 78 παρ. 2 Ν.4548/2018

σύμφωνα με το άρθρο 69 του Αστικού Κώδικα.⁴¹ Ακόμα η ΓΣ είναι αρμόδια και για την εκλογή των αναπληρωματικών μελών του ΔΣ, σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου προσώπων που εκλέχθηκαν από αυτήν.⁴² Ακόμα, η ΓΣ έχει την δυνατότητα, εφόσον το προβλέπει το καταστατικό και εφόσον πρόκειται για μικρές ΑΕ, να εκλέξει αντί του ΔΣ Σύμβουλο-Διαχειριστή ο οποίος είναι πάντα φυσικό πρόσωπο και θεωρείται ως Μονομελές Διοικητικό όργανο. Το αναπληρωματικό μέλος, οι αρμοδιότητες, οι ευθύνες και όλα τα συναφή θέματα καθορίζονται από τους κανόνες που ισχύουν για το ΔΣ, ενώ αρμόδιο όργανο για την χορήγηση άδειας σύναψης συμβάσεων του Συμβούλου Διαχειριστή με την εταιρία είναι η ΓΣ των μετόχων.⁴³ Σαφώς, από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η ΓΣ μπορεί να ελέγξει έμμεσα το ΔΣ από την στιγμή που εκείνη το εκλέγει, είτε πρόκειται για μονομελές διοικητικό όργανο, είτε όχι συνεπάγεται και έλεγχο αυτού.

Ο έλεγχος της διαχείρισης, όπως ήδη έχει αναφερθεί, έχει ανατεθεί βάσει νόμου στους ελεγκτές. Ωστόσο, η εκλογή των ελεγκτών, η έγκριση της συνολικής διαχείρισης καθώς και η έγκριση των ετήσιων και τυχόν ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων ανήκει στις αρμοδιότητες της ΓΣ.⁴⁴ Η κατάρτιση των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ως πράξη διαχείρισης ανήκει στο ΔΣ⁴⁵, όπου υποχρεούται να καταρτίσει εγκαίρως τις εν λόγω καταστάσεις μετά την ολοκλήρωση της απογραφής της εταιρικής περιουσίας.⁴⁶ Μετά την υπογραφή των εν λόγω καταστάσεων από τα αρμόδια μέλη του ΔΣ, υποβάλλονται μαζί με την έκθεση διαχείρισης του ΔΣ (βλ. 1.4 σελ. 17) στους ελεγκτές για έλεγχο τόσο των καταστάσεων όσο και της έκθεσης διαχείρισης και στην συνέχεια υποβάλλουν στην ΓΣ έκθεση με τα πορίσματά τους⁴⁷. Η ΓΣ έχει αποκλειστική αρμοδιότητα είτε να εγκρίνει, είτε να απορρίψει τις συνταχθείσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Για

⁴¹ ΜΠρΧαλκ 22/2021, ΕφΘεσσαλ 2056/2019, ΜΠρ ΔΡΑΜΑΣ 90/2019

⁴² Αρθρ. 81 παρ. 1 Ν.4548/2018

⁴³ Αρθρ. 115 παρ. 1 έως 3 Ν.4548/2018

⁴⁴ Αρθρ. 81 παρ. 1 Ν.4548/2018

⁴⁵ Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται κατά το νόμο 4308/2014, με βάση τα υποδείγματα, που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Β' του νόμου (αρθρ. 6 παρ. 6 Ν.4308/2014), καθώς και τα ισχύοντα και εφαρμοζόμενα από την ΑΕ λογιστικά πρότυπα.

⁴⁶ Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ 464

⁴⁷ Εκτός αν πρόκειται για Ανώνυμες Εταιρίες που δεν υπόκεινται σε τακτικό έλεγχο.

το λόγο αυτό οι ελεγκτές υποχρεούνται να παρίστανται στην ΓΣ προκειμένου να δίνουν προφορικά πληροφορίες στους μετόχους.⁴⁸

Από ανωτέρω προκύπτει ότι η ΓΣ ελέγχει το ΔΣ και τα πεπραγμένα της Διοίκησης έμμεσα μέσω των ελεγκτών αλλά και άμεσα εγκρίνοντας ή απορρίπτοντας τη συνολική διαχείριση του ΔΣ.

2.2 Ο έλεγχος από τους μετόχους

Έκτος από την ευθύνη της κακής διαχείρισης των εταιρικών υποθέσεων, τα μέλη του ΔΣ ευθύνονται και απέναντι στους μετόχους όταν προκαλέσουν σε αυτούς υπαιτίως ζημιά.⁴⁹ Η διάταξη αυτή μπορεί να ερμηνευτεί ως έλεγχος των μελών του ΔΣ από τους μετόχους της εταιρίας, δεδομένου ότι σε περίπτωση πρόκλησης ζημιάς στην εταιρία λόγω κακής διαχείρισης των μελών του ΔΣ, η μειοψηφία που κατέχει τουλάχιστον το 1/20⁵⁰ του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να αιτηθεί στο ΔΣ την άσκηση εταιρικής αγωγής⁵¹ της εταιρίας στα μέλη που προκάλεσαν την εν λόγω ζημιά, ενώ σε περίπτωση αδράνειας του, να υποβάλλει αίτηση διορισμού ειδικού εκπροσώπου⁵².

Ακόμα οι μέτοχοι μπορούν να ελέγξουν την εταιρία ζητώντας τον έλεγχο διαχείρισης (έκτακτος ή δικαστικός έλεγχος) αυτής από το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις. (βλ. σελ 3.4.1 σελ 35)

⁴⁸ Αρθρ. 2 Υποπαράγραφος Α1 παρ. 4 Ν.4336/2015

⁴⁹ Αρθρ. 107 Ν.4548/2018

⁵⁰ Υπό την ισχύ του ν. 2190/1920 περί ανωνύμων εταιρειών, η ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου της, ρυθμιζόταν από το άρθρο 22α, όπως αυτό τροποποιήθηκε και ίσχυε μέχρι τη θέση σε ισχύ του ν. 4548/2018 περί αναμόρφωσης του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών ήτοι την 1-1-2019 (άρθρο 190 αυτού), ενώ στο άρθρο 22β προβλέπονταν κατ'αρχήν τα πρόσωπα και η διαδικασία άσκησης των αξιώσεων της εταιρείας κατά των μελών του διοικητικού της συμβουλίου, ρυθμιζόταν δηλαδή το ζήτημα των νομιμοποιούμενων στην άσκηση της παραπάνω εταιρικής αγωγής (Ολ. ΑΠ 5/2015, ΧΡΙΑΔ 2015.610, Εφαθ 1978/2016, ΔΕΕ 2016/1249), και, επομένως, των φορέων των ασκούμενων δικαιωμάτων όπως αυτοί ορίζονται από το ουσιαστικό δίκαιο (ΑΠ 465/2019, ΑΠ 380/2017, αδημ. ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ»). Αντίστοιχες διατάξεις περιλαμβάνει και ο ανωτέρω ν. 4548/2018, όπου στο μεν άρθρο 102 ορίζονται οι προϋποθέσεις ευθύνης των μελών του διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης εταιρείας και στο άρθρο 104 και 105 εκείνες υπό τις οποίες μπορεί συγκεκριμένο ποσοστό της μειοψηφίας των μετόχων (1/20 κατ'ελάχιστον, αντί του 1/10 που προέβλεπε το άρθρο 22β του ν. 2190/1920) να ζητήσει την άσκησή της και σε περίπτωση αδράνειας της εταιρείας να υποβάλει αίτηση διορισμού ειδικού προς τούτο εκπροσώπου.

⁵¹ Η εν λόγω αγωγή θα πρέπει να ασκείται αμελλητί, διαφορετικά η πλειοψηφία των μετόχων που υπέβαλαν το αίτημα, έχουν το δικαίωμα μέσα σε προθεσμία να αιτηθούν τον διορισμό ειδικού εκπροσώπου.

⁵² ΕφΠερ 132/2020, ΕφΛαμ 33/2019, ΜΠρΒολ 177/2019, ΜΠρΑγριν 177/2009

Επιπλέον, το δικαίωμα παροχής πληροφοριών το οποίο κατέχουν οι μέτοχοι⁵³ είναι ένα από τα σημαντικότερα δικαιώματα των μετόχων, μιας μέσω αυτού ελέγχουν κατά κάποιο τρόπο το ΔΣ, καθώς με την άσκησή του διαφωτίζεται ο αιτών αναφορικά με τις υποθέσεις της εταιρίας, το οποίο είναι πολύ σημαντικό για την σωστή άσκηση του δικαιώματος ψήφου. Να σημειωθεί, ότι το ΔΣ δεν είναι πάντα πρόθυμο για την παροχή των εν λόγω πληροφοριών, καθώς από αυτές κρίνεται αρκετές φορές ο τρόπος διαχείρισης της εταιρίας.⁵⁴

Στο άρθρο 79 του ν.4548/2018 προβλέπεται η δυνατότητα διορισμού μελών του ΔΣ απευθείας από ορισμένους μετόχους⁵⁵, αλλά και η δυνατότητα ανάκλησης αυτών οποτεδήποτε, με την προϋπόθεση ότι υπάρχει σχετική πρόβλεψη του δικαιώματος αυτού στο καταστατικό της εταιρίας. Οι απευθείας, αυτοί, διοριζόμενοι σύμβουλοι δεν μπορεί να ξεπερνούν τα 2/5⁵⁶ του συνόλου του ΔΣ.⁵⁷ Με βάση τα ανωτέρω, είναι προφανές, ότι είναι δυνατή η άσκηση έλεγχου του ΔΣ της εταιρίας από τους μετόχους, καθώς οι μέτοχοι που έχουν το δικαίωμα διορισμού μελών του ΔΣ, έχουν και το δικαίωμα ανάκλησης αυτών οποτεδήποτε. Επιπλέον, μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/10 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου (μειοψηφία των μετόχων), όταν υφίσταται σπουδαίος λόγος, μπορούν να ζητήσουν, κατόπιν αιτήσεως, την ανάκληση των εν λόγω διορισθέντων συμβούλων, με απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου⁵⁸ της έδρας της εταιρίας κατά την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.⁵⁹

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η ΓΣ μπορεί να ελέγξει το ΔΣ αναφορικά με τις αμοιβές των μελών του καθώς, όπως και στον προηγούμενο νόμο 2190/1920, έτσι και στον νέο νόμο 4548/2018 αναφέρεται ότι οι αμοιβές ή παροχές των μελών του ΔΣ

⁵³ Άρθρ. 141 παρ. 6 εδ. 1 Ν.4548/2018

⁵⁴ Ρόκας Κ. Νικόλαος Εμπορικές Εταιρίες. 2019, 9^η έκδοση σελ. 432

⁵⁵ Σκοπός της ρύθμισης αυτής, είναι η προσέλκυση χρηματοδοτών που θέλουν να εισφέρουν κεφάλαια στην εταιρία, εάν όμως είναι εξασφαλισμένη η συμμετοχή τους στην εταιρία μέσω προσώπων της εμπιστοσύνης τους. (βλ. Ρόκας 2019 σελ 289)

⁵⁶ Κατά το προϊσχύον δίκαιο και συγκεκριμένα στο άρθρ.18 παρ. 3 του Ν.2190/1920, οι απευθείας διοριζόμενοι σύμβουλοι δεν μπορούσαν να υπερβαίνουν το 1/3 του συνόλου του ΔΣ. Με τον Ν.4548/2018 το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στα 2/5.

⁵⁷ Άρθρ.79 παρ. 1 και 3 Ν.4548/2018

⁵⁸ Το δικαίωμα της ανάκλησης δεν αφορά αποκλειστικά τα μέλη του ΔΣ που εξελεγχτήκαν από τη ΓΣ, αλλά και εκείνα που ορίστηκαν από το καταστατικό, όχι όμως και από το δικαστήριο. Ανάκληση ή αντικατάσταση μελών που διορίστηκαν απευθείας από μέτοχο γίνεται, είτε από τον μέτοχο που τα διόρισε, είτε από τους υπόλοιπους μετόχους, όταν αυτοί εκπροσωπούν το 1/10 τουλάχιστον του μετοχικού κεφαλαίου. Το Άρθρ. 79 παρ. 3 Ν.4548/2018 ρυθμίζει τις προϋποθέσεις ανάκλησης των συμβούλων που διορίστηκαν απευθείας από μέτοχο ή μετόχους.

⁵⁹ Άρθρ.79 παρ. 3 Ν.4548/2018

ρυθμίζονται στον νόμο ή το καταστατικό ή με ειδική απόφαση της ΓΣ, αποκλείοντας, δηλαδή, τον καθορισμό των αμοιβών από το ίδιο το ΔΣ. Πέραν, όμως, της ΓΣ μπορούν και οι μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/10 (μεγάλη μειοψηφία) να ελέγξουν το ΔΣ αναφορικά με τις αποδοχές τους, καθώς στην περίπτωση που τις αμοιβές τις εγκρίνει η ΓΣ, ενδέχεται η πλειοψηφία να ταυτίζεται με την διοίκηση. Στην περίπτωση αυτή προβλέπεται δικαστικός έλεγχος του ύψους της αμοιβής με σκοπό την προστασία της περιουσίας της εταιρίας αλλά και της μειοψηφίας των μετόχων.⁶⁰ Έτσι, οι μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/10 του μετοχικού κεφαλαίου μπορούν να αντιταχθούν σε οποιαδήποτε απόφαση της ΓΣ με την οποία εγκρίθηκε κάποια υπέρογκη αμοιβή, υποβάλλοντας αίτηση στο δικαστήριο⁶¹ σε προθεσμία δύο μηνών από την έγκριση της ΓΣ⁶². Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι μέτοχοι μπορούν να ελέγξουν το ΔΣ αναφορικά με τις αμοιβές ή παροχές των μελών του.

Γενικά, τα δικαιώματα της μειοψηφίας λειτουργούν ως μέσω ελέγχου της διοίκησης της εταιρίας αλλά και της πλειοψηφίας των μετόχων. Ένα από τα προβλήματα του δικαίου της Ανώνυμης Εταιρίας είναι η προστασία της μειοψηφίας από αυθαιρεσίες της πλειοψηφίας. Σε αρκετές περιπτώσεις, η πλειοψηφία διοικεί την εταιρία προωθώντας τα δικά της συμφέροντα, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα της μειοψηφίας, αλλά ούτε και της εταιρίας.⁶³ Εκτός από τα δικαιώματα που αναφέρθηκαν παραπάνω, υπάρχουν και τα κατωτέρω:

Κατόπιν αιτήματος των μετόχων που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, το ΔΣ υποχρεούται να ανακοινώνει στην ΓΣ (αν είναι τακτική), τόσο τα ποσά που καταβλήθηκαν κατά την τελευταία διετία σε κάθε μέλος του ΔΣ ή Διευθυντές της εταιρίας, όσο και κάθε παροχή προς αυτά από οποιαδήποτε αιτία ή σύμβαση της εταιρίας με αυτούς.⁶⁴

Επίσης, κατόπιν αιτήματος των μετόχων που εκπροσωπούν το 1/10 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, που υποβάλλεται σε προθεσμία πέντε τουλάχιστον ημερών πριν από την ΓΣ, το ΔΣ υποχρεούται να ανακοινώνει στην ΓΣ

⁶⁰ Ρόκας Κ. Νικόλαος Εμπορικές Εταιρίες, 2019, 9^η έκδοση σελ. 309

⁶¹ ΑΠ 421/2000

⁶² Αρθρ. 109 παρ.5 Ν.4548/2018

⁶³ Ρόκας Κ. Νικόλαος Εμπορικές Εταιρίες, 2019, 9^η έκδοση σελ. 430

⁶⁴ Αρθρ. 141 παρ. 6 εδ. 3 Ν.4548/2018

τόσο την πορεία των εταιρικών υποθέσεων, όσο και της περιουσιακής κατάστασης της εταιρίας.⁶⁵

Επομένως, από τα παραπάνω προκύπτει ότι τόσο η μικρή (1/20), όσο και η μεγάλη (1/10) μειοψηφία των μετόχων μπορεί να ασκήσει έλεγχο στο ΔΣ μέσω των δικαιωμάτων που περιέχονται στον νόμο. Το ΔΣ, παρόλο που είναι υποχρεωμένο να παρέχει τις εν λόγω πληροφορίες στους αιτούντες μετόχους, μπορεί να αρνηθεί για αποχρώντα ουσιώδη λόγο⁶⁶, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά. Σε περίπτωση, όμως, που το ΔΣ αρνείται αβάσιμα να παρέχει πληροφορίες στην μειοψηφία των μετόχων, τότε το δικαστήριο δικάζοντας κατά την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων αποφαινεται αν το ΔΣ έπραξε σωστά και αρνήθηκε να παράσχει τις πληροφορίες. Αν, όμως, κρίνει ότι εσφαλμένα δεν παρείχε τις αιτούμενες πληροφορίες, τότε η εταιρεία υποχρεούται να ανακοινώσει τις πληροφορίες στους μετόχους.

Ένα ακόμα δικαίωμα που παρέχει ο νόμος, μέσω του οποίου ασκείται έλεγχος της διοίκησης της ΑΕ από την μειοψηφία των μετόχων, είναι η το δικαίωμα της μικρής μειοψηφίας (1/20) να ζητήσει από το ΔΣ την σύγκληση έκτακτης ΓΣ, με αίτηση στην οποία περιέχεται το θέμα της ημερήσιας διάταξης.⁶⁷ Το ΔΣ είναι υποχρεωμένο να συγκαλέσει έκτακτη ΓΣ, ορίζοντας ημέρα συνεδρίασης, η οποία δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από τις 45 ημέρες, από την ημερομηνία επίδοσης της αίτησης στον πρόεδρο του ΔΣ. Σε περίπτωση που αυτό δεν συμβεί, η σύγκληση της ΓΣ πραγματοποιείται από τους ίδιους τους μετόχους που την αιτήθηκαν, μέσα σε προθεσμία 20 ημερών, αρχής γενομένης από την ημερομηνία επίδοσης της εν λόγω αίτησης, ύστερα από απόφαση⁶⁸ του δικαστηρίου που εκδίδεται κατά την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.⁶⁹

⁶⁵ Αρθρ. 141 παρ. 7 εδ. 1 Ν.4548/2018

⁶⁶ Με βάση το τελευταίο εδάφιο της παρ. 7 του αρθρ. 141 του Ν.4548/2018, τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, κατά τις περιστάσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τα άρθρα 79 ή 80, εφόσον τα αντίστοιχα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν λάβει την σχετική πληροφόρηση κατά τρόπο επαρκεί.

⁶⁷ ΜΠρΚατερ 109/2018, ΑΠ 1200/2019

⁶⁸ Στην απόφαση αυτή, ορίζονται ο τόπος και ο χρόνος της συνεδρίασης, καθώς και η ημερήσια διάταξη. Η απόφαση δεν προσβάλλεται με ένδικα μέσα.

⁶⁹ Αρθρ. 141 παρ. 1 Ν.4548/2018

Επιπλέον, η μικρή μειοψηφία έχει το δικαίωμα να ζητήσει από το ΔΣ να εγγράψει στην ημερήσια διάταξη της ΓΣ, που έχει ήδη συγκληθεί, επιπλέον θέματα⁷⁰. Τα πρόσθετα θέματα αυτά, πρέπει να δημοσιεύονται ή να γνωστοποιούνται στους μετόχους, με ευθύνη του ΔΣ, 7 τουλάχιστον ημέρες πριν την ΓΣ.⁷¹

Ένα ακόμα δικαίωμα που παρέχει ο νόμος στην μικρή μειοψηφία μέσω του οποίου ασκείται έλεγχος, είναι το δικαίωμα της μειοψηφίας να ζητήσει έγκριση από την ΓΣ της άδειας που παρέχει το ΔΣ αναφορικά με την σύναψη συμβάσεων της ΑΕ με τους διοικητές της, τα παρένθετα πρόσωπα και τις συνδεδεμένες με αυτήν επιχειρήσεις. Το ζήτημα των συναλλαγών ανάμεσα στα πρόσωπα που ασκούν διοίκηση και των μελών του ΔΣ, στο προϊσχύον δίκαιο ρυθμιζόταν από το άρθρο 23 του Ν.2190/1920. Με την Οδηγία 2017/828/ΕΕ, τροποποιήθηκε η Οδηγία 2007/36/ΕΚ, στην οποία προστέθηκε το άρθρο 9γ με τίτλο «*Διαφάνεια και εποπτεία των συναλλαγών συνδεδεμένων μερών*» προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της προστασίας, τόσο της εταιρίας όσο και των μετόχων και των τρίτων (δεδομένου ότι υπάρχει πάντα ο κίνδυνος τα συνδεδεμένα μέρη να ενεργούν για όφελός τους εις βάρος της εταιρίας), όσο των συμφερόντων της επιχείρησης που συχνά συνάπτει συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη, και στην περίπτωση ύπαρξης ομίλου να προχωρά σε ενδοομιλικές συναλλαγές.⁷² Ωστόσο, επειδή οι ρυθμίσεις του αρθ. 9γ της εν λόγω Οδηγίας αφορούν αποκλειστικά τις εισηγμένες ΑΕ, με το αρθρ. 99 του Ν.4548/2018 ενσωματώθηκε το άρθρ. 9 της Οδηγίας 2017/828/ΕΕ επεκτείνοντας την εφαρμογή του για τις μη εισηγμένες ΑΕ. Με βάση, λοιπόν, το άρθρο 99 του Ν.4548/2018 οι συμβάσεις που συνάπτει η εταιρία με συνδεδεμένα μέρη⁷³ όπως και οι εγγυήσεις και

⁷⁰ Σε εταιρίες με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά, η αίτηση για την εγγραφή πρόσθετων θεμάτων στην ημερήσια διάταξη συνοδεύεται από αιτιολόγηση ή από σχέδιο απόφασης προς έγκριση στη Γενική Συνέλευση και η αναθεωρημένη ημερήσια διάταξη δημοσιοποιείται κατά τον ίδιο τρόπο όπως η προηγούμενη ημερήσια διάταξη, δεκατρείς (13) ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης και ταυτόχρονα τίθεται στη διάθεση των μετόχων στο διαδικτυακό τόπο της εταιρίας, μαζί με την αιτιολόγηση ή το σχέδιο της απόφασης που έχει υποβληθεί από τους μετόχους κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 4 του αρθρ. 123

⁷¹ Ρόκας Κ. Νικόλαος Εμπορικές Εταιρίες. 2019, 9^η έκδοση σελ. 438

⁷² Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ 308

⁷³ Με βάση την παρ. 2 του αρθρ. 99 του Ν.4548/2018 ως συνδεδεμένα μέρη είναι τα ακόλουθα πρόσωπα: (α) Επί εταιριών με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά, τα πρόσωπα που ορίζονται ως συνδεδεμένα με αυτήν κατά το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 24, καθώς και τα νομικά πρόσωπα που ελέγχονται από αυτά, σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 27. (β) Ως προς τις λοιπές εταιρίες, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, τα πρόσωπα που ελέγχουν την εταιρεία, τα στενά μέλη οικογένειας των προσώπων αυτών, όπως αυτά ορίζονται στο Παράρτημα Α' του ν. 4308/2014, καθώς και τα νομικά πρόσωπα που ελέγχονται από τους παραπάνω. Ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο θεωρείται

η παροχή ασφαλειών που παρέχει η εταιρία σε τρίτα πρόσωπα υπέρ αυτών, επιτρέπεται να συναφθούν μόνο με ειδική άδεια, η οποία παρέχεται από το ΔΣ σύμφωνα με τους όρους του άρθρ. 100⁷⁴ διαφορετικά είναι άκυρες, εκτός των εξαιρέσεων που ορίζει ο νόμος στην παρ. 3 αρθρ. 99 του Ν4548/2018. Το ΔΣ χορηγεί την άδεια με βάση το συμφέρον των μετόχων και της εταιρίας και όχι κατ' ελεύθερη κρίση. Ωστόσο, η μικρή μειοψηφία (1/20) μπορεί να ζητήσει, εφόσον το προβλέπει το καταστατικό της εταιρίας, την σύγκληση ΓΣ αναφορικά με την άδεια που χορήγησε το ΔΣ για την σύναψη σύμβασης με συνδεδεμένο πρόσωπο, με σκοπό να διερευνήσει η ΓΣ την εν λόγω σύμβαση⁷⁵. Στην περίπτωση αυτή, η άδεια του ΔΣ μπορεί να θεωρηθεί ως έγκυρη μόνο αν η ΓΣ παράσχει την έγκρισή της. Συνεπώς, από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/20 του κεφαλαίου, μπορούν να ελέγξουν μέσω της ΓΣ το ΔΣ, αναφορικά με τις άδειες που παρέχει για την κατάρτιση συναλλαγής με συνδεδεμένο μέρος ή την παροχή ασφαλειών και εγγυήσεων προς τρίτους υπέρ του συνδεδεμένου μέρους.

ότι ελέγχει την εταιρεία, αν συντρέχει μια από τις περιπτώσεις του άρθρου 32 του ν. 4308/2014. (γ) Τα πρόσωπα, ως προς τα οποία έχει επεκταθεί με καταστατική πρόβλεψη η εφαρμογή του παρόντος άρθρου και των άρθρων 100 και 101 και, ιδίως, τους γενικούς διευθυντές και τους διευθυντές της εταιρείας.

⁷⁴ Η άδεια κατάρτισης συναλλαγής της εταιρείας με συνδεδεμένο μέρος ή παροχής ασφαλειών και εγγυήσεων προς τρίτους υπέρ του συνδεδεμένου μέρους, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο 99, παρέχεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, η οποία ισχύει για έξι (6) μήνες. Επί επαναλαμβανόμενων συμβάσεων με το ίδιο πρόσωπο μπορεί να δοθεί ενιαία άδεια σύναψης, που ορίζει τα χαρακτηριστικά των συμβάσεων και ισχύει για ένα (1) έτος. Η αρμοδιότητα του διοικητικού συμβουλίου για τη χορήγηση άδειας δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ανάθεσης, σύμφωνα με το άρθρο 87. Σε περίπτωση εφαρμογής της παραγράφου 3 του άρθρου 97, ή εφόσον αυτό ζητηθεί από την μειοψηφία των μετόχων, σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο, η ανωτέρω άδεια παρέχεται από τη γενική συνέλευση των μετόχων.

⁷⁵ Εντός δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευση της ανακοίνωσης της χορήγησης άδειας από το διοικητικό συμβούλιο κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 101, μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του κεφαλαίου, μπορούν να ζητήσουν τη σύγκληση γενικής συνέλευσης για να αποφασίσει αυτή για το ζήτημα της παροχής της άδειας. Το καταστατικό μπορεί να μειώσει το ποσοστό αυτό μέχρι το ένα τις εκατό (1%) του κεφαλαίου. Η σύμβαση της παραγράφου 1 του άρθρου 99 ή η παροχή εγγύησης ή ασφάλειας, για την οποία χορηγήθηκε άδεια από το διοικητικό συμβούλιο θεωρείται οριστικά έγκυρη μόνο μετά την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας των δέκα (10) ημερών ή τη λήψη της άδειας από τη γενική συνέλευση ή την έγγραφη δήλωση του συνόλου των μετόχων προς την εταιρεία ότι δεν προτίθενται να ζητήσουν τη σύγκληση της γενικής συνέλευσης (παρ.3 αρθρ. 100 Ν.4548/2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΙ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

3.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Σε αντίθεση με τις προσωπικές εταιρίες, οι μέτοχοι των Α.Ε δεν μπορούν να ασκήσουν έλεγχο στην διοίκηση της εταιρίας, διότι, εξ αιτίας του μεγάλου αριθμού μετόχων δεν είναι δυνατόν να παρέχεται εξατομικευμένη πληροφόρηση παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις (π.χ. άρθρο 141 παρ. 10-12) και ενδέχεται να επηρεαστεί η σωστή λειτουργία της εταιρίας με τη διαρροή πληροφοριών οι οποίες θα βλάψουν την εταιρία. Έτσι, σύμφωνα με τον Ν.4449/2017 ο λογιστικός έλεγχος της Α.Ε ανατέθηκε στους Ελεγκτές⁷⁶, που αποτελούν ανεξάρτητο όργανο της ανώνυμης εταιρίας, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι στο να περιφρουρούν τα συμφέροντα της εταιρίας μέσω της άσκησης του τακτικού ελέγχου.

3.2 Τακτικός έλεγχος της διοίκησης της εταιρίας

Το νομοθετικό πλαίσιο του τακτικού ελέγχου⁷⁷ των επιχειρήσεων καθιερώνεται με το νόμο 4336/2015 με τον οποίο ενσωματώθηκε εν μέρει στο Ελληνικό δίκαιο η οδηγία 2013/34/ΕΕ⁷⁸ αναφορικά με τον έλεγχο των ετήσιων και ενοποιημένων

⁷⁶ Πρόκειται για Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές που λαμβάνουν επαγγελματική άδεια από την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ) του Ν.3148/2003, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζει ο Ν.4447/2017 στα άρθρα 3, 5, 7 έως 11 ή και 13 και διαθέτουν, κυρίως, εχέγγυα εντιμότητας.

⁷⁷ Με βάση το άρθρο 2 του νόμου 4336/2015, Υποπαράγραφος Α.1. με τίτλο «Ρυθμίσεις Ελέγχου Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων» Τακτικός Έλεγχος Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 1. Ι) Υπόκειται σε τακτικό έλεγχο από έναν ή περισσότερους νόμιμους ελεγκτές ή ελεγκτικά γραφεία του ν. 3693/2008 (Α'174), σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 της παρούσας υποπαράγραφου: α) Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις των οντοτήτων των περιπτώσεων α' και β' της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4308/2014 (Α' 251), όταν βάσει των κριτηρίων μεγέθους του άρθρου 2 του ίδιου νόμου χαρακτηρίζονται ως μεσαίες και μεγάλες οντότητες. β) Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις των οντοτήτων της περίπτωσης α' της παρούσας παραγράφου ανεξαρτήτως μεγέθους, όταν οι οντότητες αυτές χαρακτηρίζονται ως δημοσίου ενδιαφέροντος (συμφέροντος), κατά την έννοια του ορισμού του Παραρτήματος Α' του ν. 4308/2014. γ) Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις που συντάσσουν οι όμιλοι οι οποίοι βάσει της παρ. 3 του άρθρου 31 του ν. 4308/2014 χαρακτηρίζονται ως «μεγάλοι». δ) Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις που συντάσσουν οι όμιλοι ανεξαρτήτως μεγέθους, όταν οι όμιλοι αυτοί χαρακτηρίζονται ως δημοσίου ενδιαφέροντος (συμφέροντος), κατά την έννοια του ορισμού του Παραρτήματος Α' του ν. 4308/2014. ΙΙ) Εξακολουθούν να ισχύουν διατάξεις ειδικής νομοθεσίας που υπαγάγουν σε έλεγχο από νόμιμο ελεγκτή ειδικές κατηγορίες οντοτήτων.

⁷⁸ Με βάση την Οδηγία 2013/34/ΕΕ, κεφάλαιο 8 "ΕΛΕΓΧΟΣ", άρθρο 34 με τίτλο "Γενική απαίτηση", «Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι οικονομικές καταστάσεις των οντοτήτων δημοσίου συμφέροντος, και των μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων να ελέγχονται από έναν ή περισσότερους νόμιμους ελεγκτές ή ελεγκτικά γραφεία...» Επιπλέον οι νόμιμοι ελεγκτές ή τα ελεγκτικά γραφεία: διατυπώνουν γνώμη σχετικά με το: i) η έκθεση διαχείρισης αντιστοιχεί στις οικονομικές καταστάσεις

χρηματοοικονομικών καταστάσεων της ανώνυμης εταιρίας, με βάση τις διατάξεις του ν.4308/2014 για τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, αλλά και το νόμο 4449/2017 με τον οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η οδηγία 2014/56/ΕΕ ενώ ακόμα ρυθμίζεται η επαγγελματική οργάνωση των ορκωτών λογιστών ελεγκτών και των ελεγκτικών εταιριών, τις προϋποθέσεις και τον τρόπο άσκησης του λειτουργημάτων τους, κυρίως την ανεξαρτησία, τη δεοντολογία, την αντικειμενικότητα, την εμπιστευτικότητα, το επαγγελματικό απόρρητο, την οργάνωση του έργου τους, τον διορισμό τους, την παύση τους, το περιεχόμενο των εκθέσεων τους, τις αμοιβές τους καθώς και ζητήματα πειθαρχικής και αστικής ευθύνης⁷⁹.

Ο τακτικός έλεγχος αποτελεί προϋπόθεση του κύρους έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων από την γενική συνέλευση. Οι ελεγκτές διορίζονται αποκλειστικά από την Γενική Συνέλευση των μετόχων κατά την διάρκεια της ελεγχόμενης χρήσης με βάση την οικεία νομοθεσία. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ευθύνονται έναντι της εταιρίας, αν παραλείψουν να συγκαλέσουν εγκαίρως την ΓΣ (είτε τακτική είτε έκτακτη) με θέμα ημερήσιας διάταξης τον διορισμό των ελεγκτών. Ωστόσο, ο διορισμός ελεγκτών σε μεταγενέστερη ΓΣ δεν επηρεάζει το κύρος του διορισμού τους.⁸⁰ Στην έκθεση ελέγχου, μεταξύ άλλων, παρουσιάζονται εγγράφως από τον ελεγκτή τα αποτελέσματα του υποχρεωτικού ελέγχου που διενέργησε, αλλά και η γνώμη στην οποία κατέληξε αναφορικά με το αν η έκθεση διαχείρισης του ΔΣ αντιστοιχεί στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του συγκεκριμένου οικονομικού έτους και κατά πόσο η κατάρτισή της έγινε με βάση τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις. Ακόμα ο ελεγκτής, στην έκθεσή του, πρέπει να αναφέρει αν συντάχθηκε η⁸¹⁸² δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης.

Με βάση τις διατάξεις του Ν.4336/2015 ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας ανώνυμης εταιρίας ασκείται από τους ελεγκτές με βάση τα Διεθνή

του ίδιου οικονομικού έτους και, ii) αν η έκθεση διαχείρισης έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις, iii) δηλώνει αν σύμφωνα με την γνώση και κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντός της που αποκτήθηκαν κατά τον έλεγχο, ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο έχει εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην έκθεση διαχείρισης και δίνει ενδείξεις σχετικά με την φύση των ανακρίβειών αυτών.

⁷⁹ Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ. 369

⁸⁰ Βελέντζας Ε. Γιάννης 2008. Επίτομο Εμπορικό Δίκαιο, 17η έκδοση, σελ. 347

⁸¹ Σπηλιόπουλος Οδυσσέας Βασικά Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, 2021, σελ. 172

⁸² Βλ. αρθρ. 152 Ν.4548/2018

Πρότυπα Ελέγχου. Ο τακτικός έλεγχος διακρίνεται σε υποχρεωτικό⁸³ και σε προαιρετικό.

3.2.1 Υποκείμενες σε τακτικό υποχρεωτικό έλεγχο

Με βάση το άρθρο 2 παρ Α, υποπαράγραφος Α1, Ν.4336/15 σε τακτικό υποχρεωτικό έλεγχο των ετήσιων και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων υπόκεινται οι οντότητες που:

Α) χαρακτηρίζονται ως μεσαίες ή μεγάλες στα στοιχεία α και β της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του νόμου 4308/2014 για τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.⁸⁴ Από τα νομικά πρόσωπα που έχουν την μορφή ΑΕ, ως «μεγάλες οντότητες» θεωρούνται οι οντότητες που κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τους ξεπερνούν τα 2 από τα παρακάτω κριτήρια:

- I. Σύνολο ενεργητικού 20.000.000 ευρώ
- II. Καθαρό κύκλο εργασιών 40.000.000 ευρώ
- III. Μέσο όρο απασχολούμενων ατόμων 250 άτομα κατά την διάρκεια της περιόδου.

Ως «μεσαίες οντότητες» θεωρούνται οι οντότητες που κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τους ξεπερνούν τα 2 από τα 3 παραπάνω κριτήρια. (άρθρ. 2 παρ.6 και του αρθρ. 5 του Ν.4308/14).

Β) Ανεξάρτητα από το μέγεθός τους χαρακτηρίζονται ως δημοσίου ενδιαφέροντος κατά την έννοια του Παραρτήματος Α του Ν.4308/2014. Τέτοιες θεωρούνται οι εισηγμένες εταιρίες σε χρηματιστήριο, οι ασφαλιστικές και αντιασφαλιστικές επιχειρήσεις και άλλες οντότητες που χαρακτηρίζονται από την νομοθεσία ως δημοσίου συμφέροντος. (βλ. και τον ορισμό του αριθμού 12 του αρθρ. 2 ν.3693/2008).

⁸³ Με βάση το άρθρο 2 παρ. 2 της οδηγίας 2006/43/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 της Οδηγίας 2014/56/ΕΕ ως “υποχρεωτικός έλεγχος” ορίζεται ο έλεγχος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων ή ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, εφόσον ο έλεγχος αυτός: α) απαιτείται από το δίκαιο της Ένωσης, β) απαιτείται από το εθνικό δίκαιο όσον αφορά τις μικρές επιχειρήσεις γ) διενεργείται οικειοθελώς κατόπιν αίτησης μικρών επιχειρήσεων και πληροί εθνικές νομικές απαιτήσεις ισοδύναμες με αυτές που αφορούν τον έλεγχο σύμφωνα με το β), όταν η εθνική νομοθεσία ορίζει τους εν λόγω ελέγχους ως υποχρεωτικούς.

⁸⁴ Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ 369

Γ) Οι όμιλοι επιχειρήσεων που χαρακτηρίζονται ως μεγάλοι με βάση το αρθρ. 31 παρ. 3 Ν.4308/2014.

Δ) Οι όμιλοι επιχειρήσεων, που ανεξάρτητα από το μέγεθός τους, χαρακτηρίζονται ως δημοσίου ενδιαφέροντος κατά την έννοια του Παραρτήματος Α του Ν.4308/2014.

Στις περιπτώσεις Α και Β, οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποτελούν το αντικείμενο⁸⁵ του υποχρεωτικού ελέγχου ενώ για τις περιπτώσεις Γ και Δ, αντικείμενο ελέγχου αποτελούν οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

3.2.2 Υποκείμενες σε προαιρετικό έλεγχο

Επίσης, σε προαιρετικό⁸⁶ τακτικό έλεγχο υπόκεινται οι «μικρές οντότητες⁸⁷» εκείνες δηλαδή που κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τους έχουν:

- I. Σύνολο ενεργητικού έως 4.000.000 ευρώ
- II. Καθαρό κύκλο εργασιών έως 8.000.000 ευρώ
- III. Έως 50 απασχολούμενους

Οι μικρές ΑΕ μπορούν, είτε με πρόβλεψη στο καταστατικό, είτε με απόφαση της ΓΣ των μετόχων να προβλέψουν προαιρετικά τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, με την προϋπόθεση ότι θα τηρούνται τα ισχύοντα ελεγκτικά πρότυπα.⁸⁸

3.3 Ευθύνη των ελεγκτών

Στο Ν. 4449/2017, προβλέπεται η ύπαρξη αστικής ευθύνης τόσο των ορκωτών ελεγκτών λογιστών και των ελεγκτικών εταιριών, όσο και των ελεγκτικών οντοτήτων τρίτων χωρών. Συγκεκριμένα ευθύνονται για οποιαδήποτε ζημιά από θετική ενέργεια ή παράλειψη έναντι, τόσο της ελεγχόμενης οντότητας, όσο και των τρίτων που

⁸⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 28 του Ν.4449/2017 με τίτλο «Αντικείμενο υποχρεωτικού ελέγχου», το αντικείμενο του υποχρεωτικού ελέγχου δεν περιλαμβάνει διασφάλιση σχετικά με την μελλοντική βιωσιμότητα της ελεγχόμενης οντότητας ή την αποδοτικότητα ή την αποτελεσματικότητα με την οποία το διαχειριστικό ή διοικητικό όργανο έχει χειριστεί ή θα χειρίζεται τις υποθέσεις της οντότητας.

⁸⁶ Το άρθρο 2 του Ν. 4336/2015, Υποπαράγραφος Α.1., παρ. 2 σχετικά με τον Προαιρετικό Τακτικό Έλεγχο αναφέρει «Μικρές οντότητες κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 4308/2014 (Α' 251) μπορούν να προβλέψουν στο καταστατικό τους ή, εάν δεν προβλέπεται σε αυτό, να αποφασίζουν δια της γενικής συνέλευσης των μετόχων ή της συνέλευσης των εταίρων, την υποβολή των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων σε έλεγχο, σύμφωνα με τα ισχύοντα ελεγκτικά πρότυπα.»

⁸⁷ Αρθρ. 2 Ν.4308/2014

⁸⁸ Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ 370

ζημιώθηκαν από την χρήση της έκθεσης ελέγχου. Ο νόμος, όμως, ορίζει ανώτατο όριο αποζημίωσης. Δεν μπορεί το σύνολο της αποζημίωσης να είναι μεγαλύτερο του δεκαπλάσιου⁸⁹ των αμοιβών τους για το συγκεκριμένο ελεγκτικό έργο.⁹⁰ Η αγωγή της εταιρίας κατά των ελεγκτών για αποζημίωση ασκείται με εταιρική αγωγή. Η ευθύνη αυτή, είναι διάταξη αναγκαστικού δικαίου και δεν είναι εφικτό να απαλειφτεί ή τροποποιηθεί. Επιπλέον, οι ελεγκτές έχουν τόσο διοικητική ευθύνη, όπου τις διοικητικές κυρώσεις τις επιβάλλει το ΔΣ της ΕΛΤΕ⁹¹, όσο και ποινική ευθύνη.⁹²

3.4 Έκτακτος έλεγχος της διοίκησης της εταιρίας

Εκτός από τον τακτικό έλεγχο, ο νόμος προβλέπει και τον έκτακτο (ή δικαστικό) έλεγχο διαχείρισης της ΑΕ. Προϋπόθεση άσκησης του ελέγχου αυτού, είναι η κατάθεση αιτήματος στο αρμόδιο δικαστήριο, ζητώντας από αυτό να διατάξει την διενέργεια έκτακτου ελέγχου της εταιρίας. Ο έλεγχος αυτός διατάσσεται από το δικαστήριο, που δικάζει κατά την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, κατόπιν αιτήματος είτε της μειοψηφίας που εκπροσωπεί τουλάχιστον το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, είτε της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς όταν πρόκειται για εταιρίες που οι μετοχές τους ή άλλοι τίτλοι έχουν εισαχθεί σε ρυθμιζόμενη αγορά ή ΠΜΔ ή έχουν αποτελέσει αντικείμενο δημόσιας προσφοράς στο πλαίσιο είτε κάλυψης μετοχικού κεφαλαίου είτε υπαρχουσών μετοχών (αρθρ. 142 και 143 Ν.4548/2018).

Ο έκτακτος έλεγχος διατάσσεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της ΑΕ, όταν πιθανολογούνται πράξεις που παραβιάζουν το νόμο ή το καταστατικό της εταιρίας ή τις αποφάσεις της ΓΣ. Το αίτημα για έκτακτο έλεγχο πρέπει να υποβάλλεται εντός 3 ετών από την έγκριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της συγκεκριμένης χρήσης που τελέστηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις⁹³.

Ο έκτακτος έλεγχος εξαιτίας του εύρους των δυνατοτήτων που έχει μπορεί να λειτουργήσει είτε για να αποτρέψει παρανομίες και παρατυπίες, είτε για να ασκήσει

⁸⁹ Στο άρθρο 37 παρ. 3 Ν.4449/2017 αναφέρεται «Στην περίπτωση που οι υποχρεωτικοί έλεγχοι διενεργούνται στο όνομα και για λογαριασμό ελεγκτικής εταιρείας ή ελεγκτικής οντότητας τρίτης χώρας, η ευθύνη για αποζημίωση δεν μπορεί να υπερβεί το δεκαπλάσιο των αμοιβών της ελεγκτικής εταιρείας ή της ελεγκτικής οντότητας τρίτης χώρας για το συγκεκριμένο ελεγκτικό έργο έναντι όλων των ζημιωθέντων για το έργο αυτό.»

⁹⁰ Αρθρ. 37 παρ.1 και 2 Ν.4449/2017

⁹¹ Αρθρ. 34 Ν.4449/2017

⁹² Αρθρ. 178 Ν.4548/2018

⁹³ Βελέντζας Ε. Γιάννης 2008. Επίτομο Εμπορικό Δίκαιο, 17η έκδοση, σελ. 352

πίεση σε εκείνους που διοικούν, είτε για να χρησιμοποιηθεί και σαν αποδεικτικό στοιχείο κατά των προσώπων που εμπλέκονται στην περίπτωση έγερσης αξιώσεων. Προκύπτει δηλαδή πως για την εύρυθμη λειτουργία και επιβίωση της ανώνυμης εταιρίας ο ρόλος του έκτακτου ελέγχου είναι καταλυτικής σημασίας ιδιαίτερος όταν εντοπίζονται παραβιάσεις⁹⁴.

Το άρθρο 142 του Ν.4548/2018 ρυθμίζει ζητήματα όπως ποια πρόσωπα μπορούν να αιτηθούν τον έκτακτο έλεγχο, ποια η έκταση του ελέγχου ανάλογα με το ποσοστό του κεφαλαίου που κατέχει η μειοψηφία, ενώ ακόμα αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους μπορεί να διαταχθεί ο έλεγχος από το δικαστήριο. Με βάση, λοιπόν, το άρθρο 142 δικαίωμα να καταθέσουν αίτημα στο δικαστήριο για την διενέργεια έκτακτου ελέγχου της εταιρίας, έχουν τόσο οι μέτοχοι, όσο και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

3.4.1 Έκτακτος έλεγχος κατ' αίτηση των μετόχων

Όταν με συγκεκριμένες καταγγελλόμενες πράξεις παραβιάστηκαν οι διατάξεις του νόμου, του καταστατικού της εταιρίας ή των αποφάσεων της ΓΣ, τότε, η μειοψηφία των μετόχων που εκπροσωπεί το 1/20 (μικρή μειοψηφία) τουλάχιστον του μετοχικού κεφαλαίου και οι ενώσεις μετόχων,⁹⁵ εφόσον υπάρχει η αντίστοιχη εκπροσώπηση, έχουν το δικαίωμα υποβολής αιτήματος για έλεγχο της εταιρίας. Πρόκειται, δηλαδή, για έλεγχο νομιμότητας, όπου η υποβολή του αιτήματος θα πρέπει να γίνει μέσα σε τρία έτη από την έγκριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της χρήσης στην οποία τελέστηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις. Ακόμα, η μειοψηφία που κατέχει το 1/5 (μεγάλη μειοψηφία) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να αιτηθεί στο δικαστήριο ευρύτερο έλεγχο της εταιρίας. Ο έλεγχος αυτός δεν περιορίζεται σε έλεγχο νομιμότητας, δηλαδή, δεν αφορά μόνο την διαπίστωση παραβάσεων των διατάξεων του νόμου ή του καταστατικού ή αποφάσεων της ΓΣ, αλλά αποτελεί έλεγχο σκοπιμότητας, δηλαδή επεκτείνεται στο αν οι πράξεις διαχείρισης του ΔΣ ωφέλησαν ή ζημίωσαν την εταιρία. Συνεπώς, ο έλεγχος από την μικρή μειοψηφία διατάσσεται από το δικαστήριο, όταν αυτό κρίνει ότι έχουν τελεστεί οι καταγγελλόμενες πράξεις οι οποίες αποτελούν παράβαση του νόμου, του

⁹⁴ <https://www.makthes.gr/i-meioypsifia-kai-ta-dikaiomata-tis-stin-anonymi-etaireia-esoterikos-echthros-i-paragontas-ygeias-213430>

⁹⁵ Βλ. αρθρ. 144 ν.4548/2018

καταστατικού ή των αποφάσεων της ΓΣ, ενώ, ο έλεγχος από την μεγάλη μειοψηφία διατάσσεται από το δικαστήριο, όταν εκείνο κρίνει ότι αποδείχθηκαν πλήρως τα περιστατικά που σχετίζονται με την μη χρηστή και συνετή διαχείριση και την κακή οικονομική πορεία της εταιρίας με την αιτιώδη σύνδεση της κακής πορείας με την κακή διοίκηση.⁹⁶

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι με το άρθρ. 144 του Ν.4548/2018 εισάγεται για πρώτη φορά η δυνατότητα σύστασης ενώσεων μετόχων, οι οποίες μπορούν να ασκούν τα δικαιώματα της μειοψηφίας στο όνομά τους αλλά και για λογαριασμό των μελών της μειοψηφίας, με σκοπό την διευκόλυνση της άσκησής τους και του ελέγχου της διοίκησης της εταιρίας.⁹⁷

3.4.2 Έκτακτος έλεγχος κατ' αίτηση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

Στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων της, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς διενεργεί έκτακτους, ειδικούς ή γενικούς ελέγχους.⁹⁸ Με σκοπό την ομαλή λειτουργία της αγοράς και την προστασία του επενδυτικού κοινού, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς παρακολουθεί τόσο τα δημοσιεύματα, όσο και τις ανακοινώσεις των εταιριών των οποίων οι κινητές τους αξίες διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών, ενώ ακόμα επικοινωνεί, όταν κρίνεται αναγκαίο, με τις εισηγμένες εταιρίες αποστέλλοντάς τους επιστολές ώστε:

- Είτε να επιβεβαιώσουν, είτε να διαψεύσουν ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν την τιμή των κινητών τους αξιών

⁹⁶ ΜΠρ Θεσσαλ 7327/2017, ΑΠ 1439/2015, ΑΠ 1484/2019, ΜΠρ Πατρ 46/2021, ΑΠ 1302/2017, ΜΠρΑθ 230/2017, ΕφΑθ 1491/2011

⁹⁷ Αιτιολογική έκθεση Ν.4548/2018 επί του άρθρ. 144

⁹⁸ Το εποπτικό έργο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς με βάση την δημοσιευμένη Ετήσια Έκθεση 2020 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, συνεχίστηκε σε όλους τους τομείς. Πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι που κάλυψαν όλους τους φορείς της Κεφαλαιαγοράς. Πραγματοποιήθηκαν πολλαπλοί έλεγχοι ΑΕΠΕΥ, ΑΕΔΑΚ, ΑΕΕΔ, εισηγμένων εταιριών και χρηματιστηριακών συναλλαγών. Από τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν προέκυψαν παραβάσεις, οι οποίες οδήγησαν την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς να λάβει διοικητικά μέτρα, όπως ανάκληση αδείας λειτουργίας ΑΕΠΕΥ ως προς συγκεκριμένες επενδυτικές υπηρεσίες σε μια (1) περίπτωση, και ανάκληση λειτουργίας σε μια (1) ΑΕΕΔ κατ' εφαρμογή των διατάξεων του αρθρ. 8 του Ν.4514/2018. (βλέπε Ετήσια έκθεση 2020 Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, σελ 84)

- Να προβούν σε δημοσιοποίηση πληροφοριών που εκτιμώνται ως «προνομιακές» και αφορούν τις εν λόγω εταιρίες, προκειμένου να παρασχεθεί ορθή, επαρκής και σαφής πληροφόρηση του επενδυτικού κοινού.⁹⁹

Κάτι αντίστοιχο με την μικρή μειοψηφία-όπως αναφέρθηκε παραπάνω-ισχύει και στην περίπτωση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς αναφορικά με τις Χρηματοοικονομικές καταστάσεις εισηγμένων ΑΕ. Συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις που αφορούν εταιρίες που οι μετοχές τους ή άλλοι τίτλοι είναι εισηγμένοι σε ρυθμιζόμενη αγορά ή ΠΜΔ ή έχουν αποτελέσει αντικείμενο δημόσιας προσφοράς στο πλαίσιο της κάλυψης του κεφαλαίου ή της διάθεσης των μετοχών της ΑΕ, και μόνο στην περίπτωση που πιθανολογείται παραβατική συμπεριφορά που θα επηρεάσει αρνητικά την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, τότε η επιτροπή κεφαλαιαγοράς μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο την διενέργεια έκτακτου ελέγχου.¹⁰⁰ Ο Έκτακτος έλεγχος, σε αντίθεση με τον τακτικό έλεγχο που αποτελεί λογιστικό έλεγχο, είναι ευρύτερος ως προς το αντικείμενό του και διενεργείται από έναν τουλάχιστον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή ή ελεγκτική εταιρία, διοριζόμενο από το δικαστήριο.

Τόσο στην περίπτωση την αίτησης έκτακτου ελέγχου από την μικρή μειοψηφία, όσο και στην περίπτωση της αίτησης από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, θα πρέπει η αίτηση προς το αρμόδιο δικαστήριο να υποβάλλεται εντός τριών ετών από την έγκριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της συγκεκριμένης χρήσης στην οποία τελέστηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις.¹⁰¹

3.5 Διενέργεια έκτακτου ελέγχου

Σύμφωνα με το άρθρ. 143 του Ν.4548, στο οποίο ρυθμίζεται η διαδικασία διενέργειας του έκτακτου ελέγχου, εφόσον το δικαστήριο κρίνει αναγκαίο τον έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο, διατάζει την διενέργεια αυτού αναθέτοντας σε έναν τουλάχιστον ορκωτό ελεγκτή λογιστή ή σε ελεγκτική εταιρία την διενέργεια ελέγχου. Το δικαστήριο αξιολογώντας τις περιστάσεις, κυρίως το μέγεθος της εταιρίας, τις

99

http://www.hcmc.gr/aweb/files/Annual_Reports/files/%CE%95%CE%A4%CE%97%CE%A3%CE%99%CE%91%20%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97%202020.PDF (Ετήσια έκθεση 2020 Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, σελ 89)

¹⁰⁰ Ψυχομάνης Δ. Σπυρίδων, 2020. Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Δ Έκδοση, σελ. 405

¹⁰¹ Ψυχομάνης Δ. Σπυρίδων, 2020. Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Δ Έκδοση, σελ. 405

καταγγελλόμενες πράξεις και τις αναμενόμενες ελεγκτικές εργασίες, έχει τη δυνατότητα αντί ορκωτού ελεγκτή λογιστή ή ελεγκτικής εταιρίας να διορίσει ως ελεγκτές, λογιστές-φοροτεχνικούς Α τάξης αδείας που θα είναι μέλη του Οικονομικού Επιμελητηρίου. Επιπλέον, έχει τη δυνατότητα να ορίσει σαν πρόσθετους ελεγκτές και άλλα πρόσωπα με ειδικές γνώσεις. Στην περίπτωση που η απόφαση του δικαστηρίου δεν ορίζει κάτι περισσότερο, οι διοριζόμενοι ελεγκτές έχουν το δικαίωμα πληροφόρησης και την υποχρέωση εχεμύθειας που έχουν και οι τακτικοί ελεγκτές. Οι ελεγκτές έχουν την υποχρέωση να περατώσουν το έργο τους χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και να υποβάλλουν την έκθεση ελέγχου στην ελεγχόμενη εταιρία και στα πρόσωπα εκείνα που αιτήθηκαν το έλεγχο. Το ΔΣ έχει την ευθύνη να θέσει υπόψη των μετόχων την έκθεση των ελεγκτών το αργότερο στην αμέσως επόμενη ΓΣ, ενώ αν πρόκειται για εισηγμένη εταιρία, η έκθεση θα πρέπει να κοινοποιηθεί και στην επιτροπή κεφαλαιαγοράς (αρθρ. 143 παρ. 1, 2 και 4 Ν.4548/2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

4.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Οι Ανώνυμες εταιρίες με μετοχές ή άλλες κινητές αξίες εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά στην Ελλάδα, για θέματα που αφορούν την διοίκηση και λειτουργία τους εφαρμόζουν τις διατάξεις του Ν.4706/2020 περί εταιρικής διακυβέρνησης¹⁰², οι οποίες λειτουργούν συμπληρωματικά με τις διατάξεις του ν.4548/2018.¹⁰³ Εταιρική διακυβέρνηση ορίζεται ως *«το σύνολο των σχέσεων και η κατανομή αρμοδιοτήτων και εξουσιών, μεταξύ των μετόχων, της διοίκησης, των στελεχών, των ορκωτών ελεγκτών καθώς και των αναλυτών μιας εταιρίας»*.¹⁰⁴ Με άλλα λόγια ως εταιρική διακυβέρνηση νοείται το σύστημα με το οποίο διοικείται και ελέγχεται μια εταιρία.

Κανόνες για την Εταιρική Διακυβέρνηση δεν έχουν θεσπιστεί μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες χώρες όπως και στα περισσότερα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής

¹⁰² Με βάση τον Ελληνικό Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, ως Εταιρική Διακυβέρνηση νοείται το σύστημα σχέσεων που εγκαθιδρύεται μεταξύ της Διοίκησης της εταιρείας, των μετόχων, των εργαζομένων και κάθε άλλου ενδιαφερόμενου μέρους και αποσκοπεί στη δημιουργία, βιωσιμότητα και ανάπτυξη δυνατών και ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. (σελ. 4 Ελληνικός Κώδικας Ε.Δ. 2021)

¹⁰³ Αρθρ. 1 Ν.4706/2020

¹⁰⁴ Νεγκάκης Ι. Χρήστος, 2010. Λογιστική Εταιριών, σελ 277

Ένωσης με σκοπό την διασφάλιση του ελέγχου και της διαφάνειας αναφορικά με την διοίκηση των εταιριών και ειδικά εκείνων που είναι εισηγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά. Η ανάγκη δημιουργίας κανόνων αναφορικά με τον τρόπο διοικήσεως των εταιριών προήλθε από την διαπίστωση της αποξένωσης των μετόχων των εταιριών από τα πρόσωπα που ασκούν την διοίκηση αυτών, όπως τα μέλη του ΔΣ, τα Διευθυντικά στελέχη, τα οποία απέκτησαν μεγάλη και ανεξέλεγκτη δύναμη.¹⁰⁵ Οι σωστές πρακτικές Εταιρικής Διακυβέρνησης επιφέρουν σημαντική μείωση των κινδύνων για τους επενδυτές και βελτιώνουν την χρηματοοικονομική απόδοση της εταιρίας.¹⁰⁶ Συνεπώς, δεδομένης της προστατευτικής λειτουργίας της εταιρικής διακυβέρνησης για τους επενδυτές, είναι αυτονόητο ότι οι επενδυτές θα προτιμήσουν την πραγματοποίηση μετοχικών επενδύσεων σε εταιρίες που προστατεύονται αποτελεσματικότερα από το θεσμικό πλαίσιο της ΕΔ¹⁰⁷

Η εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα καθιερώθηκε με το νόμο 3016/2002. Ωστόσο με τον Ν.4706/2020 καταργήθηκαν τα άρθρα 1 έως 11 του Ν.3016/2002 που ρύθμιζαν έως σήμερα την εταιρική διακυβέρνηση.¹⁰⁸ Πλέον, από 17/7/2021¹⁰⁹ εφαρμόζονται οι κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης που προβλέπονται στο ν.4706/2020, στα άρθρα 1 έως 24 τα οποία ενσωματώνουν στην ελληνική έννομη τάξη τις διατάξεις της οδηγίας ΕΕ2017/828 και εισάγουν νέες ρυθμίσεις ως προς την εταιρική διακυβέρνηση των εισηγμένων ΑΕ.

4.2. Ο ρόλος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είναι μια ανεξάρτητη δημόσια εποπτική αρχή που υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομικών και λειτουργεί με τη μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου.¹¹⁰ Είναι αρμόδια για τον έλεγχο εφαρμογής των άρθρων 1 έως 23 του νόμου για εταιρική διακυβέρνηση.¹¹¹ Συγκεκριμένα, ο ρόλος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς είναι να εποπτεύει, ενώ δύναται να διενεργεί ελέγχους και να επιβάλλει κυρώσεις στην περίπτωση παραβίασης των διατάξεων του νόμου.

¹⁰⁵ Σπηλιόπουλος Οδυσσεάς Βασικά Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, 2021, σελ. 165

¹⁰⁶ Λαζαρίδης Θεμιστοκλής Δρυμπέτας Ευάγγελος, 2011. Εταιρική Διακυβέρνηση σελ 30

¹⁰⁷ Μουζούλας Σπήλιος, 2003. Ν.3016/2002 για την Εταιρική Διακυβέρνηση, σελ 343-344

¹⁰⁸ Βλ. αρθρ. 91 Ν.4706/2020

¹⁰⁹ Βλ. αρθρ. 92 παρ. 3 Ν.4706/2020

¹¹⁰ Καζατζής Ι. Χρηστος, 2006. Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος, σελ 63

¹¹¹ <http://www.opengov.gr/minfin/?p=7903>

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, και δεδομένου των σημαντικών αλλαγών που επήλθαν στην διακυβέρνηση των εταιριών με τον νέο νόμο (όπως π.χ. η πολιτική καταλληλότητας των μελών του ΔΣ), η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εξέδωσε και δημοσίευσε κανονιστικές αποφάσεις και κατευθυντήριες γραμμές για ειδικά θέματα που προβλέπει ο νόμος, ώστε να συμβάλει στην κατάλληλη προετοιμασία των εταιριών, δεδομένου ότι οι εταιρίες θα έπρεπε να είχαν συμμορφωθεί πλήρως με τις διατάξεις και τις υποχρεώσεις του νέου νόμου στο διάστημα των 12¹¹² μηνών που μεσολαβούσε για την έναρξη ισχύος του νέου νόμου¹¹³ (βλ. υπ' αριθ. 60/18-9-2020 εγκύκλιος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, υπ' αριθ. 1Α/890/18.9.2020 (ΦΕΚ Β' 4298/02.10.20), υπ' αριθ. 1/891/30.9.2020 (ΦΕΚ 4556/15.10.20), υπ' αριθ. 2/905/3.3.2021 (ΦΕΚ Β 1245/31.3.2021) αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου ης Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς) .

Επιπλέον, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, επί των εισηγμένων εταιριών, ελέγχει τη συμμόρφωση των εταιριών με τις υποχρεώσεις περιοδικής πληροφόρησης του επενδυτικού κοινού, καθώς και της συμμόρφωσης με τα Δ.Π.Χ.Α.¹¹⁴ Επιπλέον η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έχει τον έλεγχο της εφαρμογής της νομοθεσίας για περιπτώσεις δημοσίων προσφορών ή εισαγωγής κινητών αξιών σε οργανωμένη αγορά, καθώς και τον έλεγχο των περιεχομένων των ενημερωτικών και πληροφοριακών δελτίων και της αξιολόγησης διαφημίσεων, γνωστοποιήσεων, δηλώσεων ή ανακοινώσεων που σκοπό έχουν την προσέγγιση κοινού για επένδυση χρημάτων σε κάθε είδους κινητές αξίες.¹¹⁵

Επίσης, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είναι αρμόδια για τον έλεγχο της εφαρμογής του κανονισμού αναδοχών, εποπτεύοντας την εφαρμογή της νομοθεσίας για τις δημόσιες προτάσεις.

¹¹² Αρθρ. 92 παρ. 3 ν.4706/2020

¹¹³ <https://www.moneyreview.gr/business-and-finance/business/29379/etairiki-diakyvernisi-stin-teliki-eytheia-gia-tin-efarmogi-toy-neoy-nomoy/>

¹¹⁴ Το έτος 2020 η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς επέβαλε κυρώσεις συνολικού ύψους 82.000 ευρώ και 120.000 ευρώ για μη σύμμορφη με τα ΔΠΧΑ κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων σε 3 εταιρίες και σε 3 φυσικά πρόσωπα, αντίστοιχα, καθώς και 68.000 ευρώ για μη δημοσιοποίηση ή μη έγκαιρη δημοσιοποίηση οικονομικής έκθεσης (ετήσιας ή εξαμηνιαίας).

¹¹⁵ Με βάση την ετήσια έκθεση 2020 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, η Ε.Κ. εποπτεύει και ελέγχει την τήρηση από τις εταιρίες, των οποίων οι κινητές αξίες διαπραγματεύονται στο Χ.Α. των i) διατάξεων του αρθ. 17 παρ.1 του Κανονισμού (ΕΕ) 596/2014 σχετικά με την υποχρέωση του εκδότη για δημοσιοποίηση των προνομιακών πληροφοριών κατά την έννοια του αρθ. 7 του Κανονισμού (ΕΕ) 596/2014 και των διατάξεων του αρθ. 27 παρ. 8 του Ν.4443/2016 (ΦΕΚ Α 232/9.12.2016) και ii) των διατάξεων του αρθ. 2 της απόφασης 5/204/2000 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Ακόμα ελέγχει την οριστική χρήση των κεφαλαίων που απέκτησαν οι εταιρίες από την κεφαλαιαγορά, παράλληλα με τα όσα αναφέρονται στο σχετικό ενημερωτικό δελτίο, τις ανακοινώσεις των αρμόδιων οργάνων καθώς και τις αποφάσεις τους.

Τέλος, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, έχει την δυνατότητα να πραγματοποιεί έκτακτους, γενικούς ή και ειδικούς ελέγχους.¹¹⁶

4.3 Υποχρεωτικές Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου βάσει Ν.4607/2020

Προκειμένου το ΔΣ να υποβοηθήσει το έργο του δύναται να αναθέτει μέρος των αρμοδιοτήτων του σε επιτροπές οι οποίες θα έχουν συγκεκριμένο ρόλο, σύνθεση αλλά και αρμοδιότητες. Ο ρόλος των επιτροπών δεν είναι η αφαίρεση των εξεταζόμενων ζητημάτων από τις αρμοδιότητες του ΔΣ, αλλά η διατύπωση προτάσεων προς το ΔΣ αναφορικά με τα εξεταζόμενα ζητήματα με σκοπό την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας των εργασιών αυτού, μέσω εμπειριστωμένων αποφάσεων. Ωστόσο το ΔΣ, με βάση το άρθρο 87 του Ν.4548/2018 μπορεί κατά περίπτωση να αναθέτει ακόμα και την άσκηση ορισμένων εξουσιών του εάν το επιτρέπει το καταστατικό.¹¹⁷

Στην περίπτωση των εισηγμένων εταιριών, οι εισηγμένες εταιρίες υποχρεούνται να έχουν τρεις επιτροπές για την υποβοήθηση του έργου τους. Αυτές είναι : η Επιτροπή Ελέγχου, η Επιτροπή Αποδοχών και η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων¹¹⁸ για κάθε μία από τις επιτροπές αυτές η εταιρία αναρτά στην ιστοσελίδα της κανονισμό λειτουργίας.¹¹⁹

4.3.1 Επιτροπή Ελέγχου

Με βάση το άρθρο 44 του Ν.4449/2017 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 74 παρ 1 του Ν4706/2020, η επιτροπή ελέγχου αποτελεί:

¹¹⁶ http://www.hcmc.gr/el_GR/web/portal/epoeis

¹¹⁷ Κουνάδης Γεράσιμος – Δασμάνογλου Αναστασία, 2021. Εταιρική Διακυβέρνηση, σελ 20

¹¹⁸ Αρθρ. 10 παρ. 1 Ν.4706/2020

¹¹⁹ Εκτός από τις υποχρεωτικές επιτροπές, οι εταιρίες, με βάση το μέγεθος και τις ανάγκες τους μπορούν, σε προαιρετική βάση, να συστήνουν πρόσθετες επιτροπές για την υποβοήθηση του έργου του ΔΣ, Ενδεικτικά, ευρέως διαδεδομένες είναι η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων και την Επιτροπή Κανονιστικής Συμμόρφωσης

- i. είτε επιτροπή του ΔΣ της ελεγχόμενης οντότητας η οποία αποτελείται από μη εκτελεστικά μέλη¹²⁰ του
- ii. είτε ανεξάρτητη επιτροπή, η οποία αποτελείται από μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ και τρίτους
- iii. είτε ανεξάρτητη επιτροπή που αποτελείται μόνο από τρίτους.

Το είδος, με βάση τα ανωτέρω, της επιτροπής ελέγχου όπως και η θητεία αυτής και οι ιδιότητες των μελών της αποφασίζονται από την ΓΣ των μετόχων ή από ισοδύναμο όργανό της. Η επιτροπή ελέγχου αποτελείται από τουλάχιστον τρία¹²¹ που στην πλειοψηφία τους είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη¹²².

Σε περίπτωση ανεξάρτητης μεικτής Επιτροπής Ελέγχου αποτελούμενη από τουλάχιστον ένα μέλος του ΔΣ και από τρίτα πρόσωπα, όσον αφορά την ανεξαρτησία των μελών της, έχει διευκρινιστεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ότι δεν είναι αναγκαίο να πληρούν τα κριτήρια ανεξαρτησίας του αρθρ. 9 του ν.4706/2020, με την προϋπόθεση όμως ότι η πλειοψηφία των μελών της επιτροπής πληροί τα συγκεκριμένα κριτήρια¹²³. Με βάση το εν λόγω άρθρο, ένα μη εκτελεστικό μέλος του ΔΣ θεωρείται ως ανεξάρτητο, αν κατά τον ορισμό και την διάρκεια της θητείας του δεν κατέχει άμεσα ή έμμεσα ποσοστό δικαιωμάτων ψήφου μεγαλύτερο του 0,5% του Μ.Κ. της εταιρίας και είναι απαλλαγμένο από οικονομικές, επιχειρηματικές, οικογενειακές ή άλλου είδους σχέσεις εξάρτησης που μπορούν να επηρεάσουν τις αποφάσεις του και την ανεξάρτητη αντικειμενική κρίση του.¹²⁴

Συνδυάζοντας τις σχετικές διατάξεις του Κανονισμού 537/2014¹²⁵ και του άρθρου 44 παρ. 3 του ν.4449/2017 προκύπτουν, μεταξύ άλλων, οι παρακάτω αρμοδιότητες της επιτροπής ελέγχου:¹²⁶

¹²⁰ Μη εκτελεστικά μέλη είναι τα μέλη του ΔΣ της εταιρίας, που δεν έχουν εκτελεστικές αρμοδιότητες στη διαχείριση της εταιρίας στο πλαίσιο των καθηκόντων που τους ανατίθενται, πέραν των γενικών καθηκόντων που τους επιφυλάσσει η ιδιότητά τους ως μελών του ΔΣ και έχουν επιφορτισθεί με τον ρόλο της συστηματικής επίβλεψης και παρακολούθησης της λήψης αποφάσεων από την διοίκηση. (αρθρ. 2 παρ. 5 Ν.4706/2020)

¹²¹ Αρθρ. 44 παρ. 1 Ν.4449/2017 όπως τροποποιήθηκε από το αρθρ. 74 παρ. 4^α ν.4706/2020.

¹²² Ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη είναι τα μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ της εταιρίας που κατά τον ορισμό ή την εκλογή τους και κατά την διάρκεια της θητείας τους πληρούν τα κριτήρια ανεξαρτησίας που προβλέπονται στο άρθρο 9 του ν. 4706/2020 (αρθρ. 2 παρ. 6 Ν.4706/2020).

¹²³ <http://www.hcmc.gr/vdrv/elib/a37619d6d-4a66-4f54-99e6-4569415ab10f-246227520-0>

¹²⁴ Αρθρ. 9 παρ. 1 Ν.4706/2020

¹²⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0537&from=LV>

¹²⁶ Κουνάδης Γεράσιμος – Δασμάνογλου Αναστασία, 2021. Εταιρική Διακυβέρνηση, σελ 28

- ✓ είναι αρμόδια για την διαδικασία επιλογής ορκωτών ελεγκτών λογιστών ή ελεγκτικών εταιριών προτείνοντας τους ορκωτούς ελεγκτές λογιστές ή ελεγκτικές εταιρίες που θα διοριστούν με βάση το αρθρ. 16 του κανονισμού 537/2014 εκτός αν η ελεγχόμενη οντότητα διαθέτει επιτροπή Υποψηφιοτήτων.¹²⁷
- ✓ Παρακολουθεί την ανεξαρτησία των ορκωτών ελεγκτών λογιστών ή των ελεγκτικών εταιριών με βάση τα άρθρα 21, 22, 23, 26, 27 και το αρθρ. 6 του κανονισμού 537/2014 ενώ λαμβάνει σε κάθε χρόνο έγγραφη επιβεβαίωση από τον ορκωτό ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο στην οποία αναφέρεται ότι ο νόμιμος ελεγκτής, το ελεγκτικό γραφείο, τα ανώτερα διοικητικά στελέχη και τα διευθυντικά στελέχη που διενεργούν τον έλεγχο είναι ανεξάρτητοι από την ελεγχόμενη οντότητα, ενώ συζητά με τον ελεγκτή τους κινδύνους που υπάρχουν σχετικά με την ανεξαρτησία του αλλά και τις ενέργειες που πράττει για τον περιορισμό των κινδύνων αυτών.
- ✓ Ενημερώνει το ΔΣ για το αποτέλεσμα του υποχρεωτικού ελέγχου εξηγώντας πως βοήθησε ο υποχρεωτικός έλεγχος στην ακεραιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, αλλά και ποιος ήταν ο ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου στην συγκεκριμένη διαδικασία όπως για π.χ. την αξιολόγηση που διενεργεί στην συμπληρωματική έκθεση που υποβάλλουν οι ορκωτοί ελεγκτές ή τα ελεγκτικά γραφεία στην Επιτροπή Ελέγχου σύμφωνα με το αρθρ. 11 του κανονισμού 537/2014.
- ✓ Παρακολουθεί κατά πόσο είναι αποτελεσματικό το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, εστιάζοντας μεταξύ άλλων σε θέματα που σχετίζονται με την ανεξαρτησία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου και κυρίως του επικεφαλής αυτής, την ποιότητα αλλά και το πλήθος των ελέγχων που διενεργεί.¹²⁸

Συνεπώς η επιτροπή ελέγχου λειτουργεί προστατευτικά για την εταιρία και εγγυητικά για τους επενδυτές.¹²⁹

Ο κανονισμός λειτουργίας της επιτροπής ελέγχου καταρτίζεται από την ίδια την επιτροπή που στην συνέχεια τον δημοσιεύει στον διαδικτυακό τόπο της εταιρίας. Η επιτροπή συνεδριάζει στην έδρα της εταιρίας, εκτός αν ορίζει κάτι διαφορετικό το

¹²⁷ Λιβαδά Κ. Χριστίνα, 2016. Το ΔΣ της Ανώνυμης Εταιρείας και οι κανόνες Εταιρικής Διακυβέρνησης σελ 315

¹²⁸ Κουνάδης Γεράσιμος – Δασμάνογλου Αναστασία, 2021. Εταιρική Διακυβέρνηση, σελ 28

¹²⁹ <https://koumentakislaw.gr/arthra/sygkritikh-episkophsh-nomoy-etairikhs-diakybernhshs/>

καταστατικό (αρθρ. 90 ν.4548/2018). Σύμφωνα με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, ο αριθμός των συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου προκύπτει από τις αρμοδιότητες που έχει η επιτροπή σε συνδυασμό με το πλάνο εργασιών της. Οι συζητήσεις καθώς και η αποφάσεις της Επιτροπής Ελέγχου καταχωρούνται σε πρακτικά τα οποία οφείλουν να υπογράψουν τα παρόντα μέλη. Η εταιρία είναι υποχρεωμένη να δημοσιεύσει αμελλητί στον ιστότοπο της οργανωμένης αγοράς και μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών από τη συνεδρίαση του ΔΣ ή της ΓΣ αντίγραφα των πρακτικών των συνεδριάσεων της Επιτροπής Ελέγχου, όπως και να τα υποβάλλει και στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, σχετικά με την σύνθεση, στελέχωση, την εκλογή όπως και την θητεία των μελών της Επιτροπής Ελέγχου.¹³⁰¹³¹ Η επιτροπή, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δύναται να ζητά την βοήθεια των μελών της Διοίκησης, όπως και από κάθε άλλο στέλεχος ή ακόμα και από εμπειρογνώμονα, όταν αυτό, κατά την κρίση της, κρίνεται αναγκαίο.¹³²

Τέλος, η επιτροπή ελέγχου οφείλει να παραδίδει Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων στην ΓΣ των μετόχων¹³³. Η έκθεση αυτή εκδίδεται ταυτόχρονα με την έκθεση οικονομικής θέσης της εταιρίας αποτελώντας διακριτό μέρος αυτής.¹³⁴

4.3.2 Επιτροπή αποδοχών

Η επιτροπή αποδοχών αποτελεί την δεύτερη υποχρεωτική επιτροπή όπως ορίζεται στο αρθρ. 10 παρ. 1 του Ν.4706/2020 η οποία είναι αρμόδια να επεξεργάζεται

¹³⁰ Αρθρ. 44 παρ.4 Ν.4449/2017 όπως τροποποιήθηκε με το αρθρ. 74 ν.4706/2020

¹³¹ Στην αιτιολογική έκθεση του Ν.4706/2020, αναφέρεται: ...κάθε οντότητα δημοσίου συμφέροντος διαθέτει Επιτροπή Ελέγχου η οποία αποτελείται από τρία τουλάχιστον μέλη κι μπορεί να είναι είτε επιτροπή από μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ, τα οποία ορίζονται από το ΔΣ, είτε ανεξάρτητη επιτροπή που αποτελείται από μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ και τρίτους, οι οποίοι θα πλειοψηφούν, είτε ανεξάρτητη επιτροπή από μόνο τρίτους. Στις δυο τελευταίες περιπτώσεις τα μέλη ορίζονται από την ΓΣ ή από άλλο ισοδύναμο όργανο σε οντότητες χωρίς μετόχους. Η σύνθεση, το είδος, η θητεία, ο αριθμός και οι ιδιότητες των μελών της επιτροπής θα αποφασίζονται από την ΓΣ ή από άλλο ισοδύναμο όργανο σε οντότητες χωρίς μετόχους. Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου ή απώλειας ιδιότητας μέλους της επιτροπής το ΔΣ ορίζει νέο μέλος σε αντικατάσταση αυτού που εξέλιπε, για το χρονικό διάστημα μέχρι την λήξη της θητείας του, από τα μέλη, και στην περίπτωση μη μέλους ΔΣ τρίτο πρόσωπο μη μέλος ΔΣ, μέχρι η επόμενη ΓΣ προβεί στον ορισμό αυτού του μέλους ως νέο ή στην εκλογή άλλου για το χρονικό διάστημα μέχρι τη λήξη της θητείας αυτού στην Επιτροπή Ελέγχου. ...Με την παρ.3 εισάγεται η υποχρέωση της ελεγχόμενης οντότητας της ανακοίνωσης στον ιστότοπο της οργανωμένης αγοράς εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την συνεδρίαση του ΔΣ ή της ΓΣ και της υποβολής στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς αντιγράφων πρακτικών των ως άνω συνεδριάσεων με θέμα τη σύνθεση, στελέχωση ή θητεία των μελών της επιτροπής ελέγχου.

¹³² Κουνάδης Γεράσιμος – Δασμάνογλου Αναστασία, 2021. Εταιρική Διακυβέρνηση, σελ 28

¹³³ Η επιτροπή ελέγχου δεν αποτελεί νέα επιτροπή, όπως για παράδειγμα η επιτροπή υπονηφιοτήτων που θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά με το Ν.4706/2020. Ωστόσο, με το Ν.4706/2020 συμπληρώνονται οι διατάξεις που υπάρχουν στο Ν.449/2017, κυρίως ως προς τα ζητήματα της σύνθεσης, αντικατάστασης μελών και αρμοδιοτήτων της.

¹³⁴ <http://www.hcmc.gr/vdrv/elib/a2f28a481-45ac-4661-bbfc-57eeb176e8f3-246227520-0>

ζητήματα που σχετίζονται με τις αποδοχές, και συγκεκριμένα που σχετίζονται με την εφαρμογή των σχετικών άρθρων του Ν.4548 με την υποχρεωτική θέσπιση Πολιτικής Αποδοχών και έκθεσης αποδοχών από τις εισηγμένες εταιρίες¹³⁵ σε ρυθμιζόμενη αγορά¹³⁶. Η εν λόγω επιτροπή θεσπίστηκε για πρώτη φορά με το (άρθρο 11) νόμο 4706/2020.¹³⁷ Η επιτροπή αποδοχών δεν αποτελεί όργανο της εταιρίας αλλά επικουρεί το ΔΣ υποβάλλοντας εισηγήσεις προς αυτό.¹³⁸ Ουσιαστικά, οι επιτροπή αποδοχών ελέγχει τις αποδοχές των μελών του ΔΣ, όπως και κάθε ζήτημα που σχετίζεται με την εφαρμογή των άρθρων 109 έως 112 του Ν.4548/2018 σχετικά με την υποχρέωση των εισηγμένων ΑΕ για θέσπιση τόσο πολιτικής αποδοχών, όσο και έκθεσης Αποδοχών. Στην έκθεση αποδοχών περιλαμβάνονται όλες οι αμοιβές ανά εταιρική χρήση για κάθε μέλος του ΔΣ, ενώ πρέπει να υπάρχει επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο υπήρξε συμμόρφωση με την πολιτική αποδοχών της εταιρίας, αν υπήρξαν τυχόν παρεκκλίσεις κ.λπ.¹³⁹. Ως προς την σύνθεσή της, απαρτίζεται από τρία τουλάχιστον άτομα και αποτελείται από μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ εκ των οποίων δύο τουλάχιστον άτομα είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά, στα οποία περιλαμβάνεται ο πρόεδρος της επιτροπής, αποτελούν την πλειοψηφία της επιτροπής, σύμφωνα με το αρθρ. 10 παρ. 3 του Ν.4607/2020.

Οι αρμοδιότητες της επιτροπής αποδοχών προκύπτουν σε συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 109 έως 112 του Ν.4548/2018 και του αρθρ. 11 του Ν.4706/2020 οι οποίες είναι:

- ✓ Η διατύπωση προτάσεων προς το ΔΣ αναφορικά με την πολιτική αποδοχών που δημιουργείται από την εταιρία και υποβάλλεται στην ΓΣ των μετόχων προς έγκριση. Συγκεκριμένα η επιτροπή αποδοχών παρέχει ανεξάρτητες, εξειδικευμένες συμβουλές στο ΔΣ για θέματα που αφορούν την πολιτική αποδοχών, όπως την επανεξέταση, την αναθεώρηση αυτής καθώς και την

¹³⁵ Κουνάδης Γεράσιμος – Δασμάνογλου Αναστασία, 2021. Εταιρική Διακυβέρνηση, σελ 29

¹³⁶ Ρυθμιζόμενη αγορά: πολυμερές σύστημα το οποίο διευθύνει ή διαχειρίζεται διαχειριστής αγοράς και το οποίο επιτρέπει ή διευκολύνει την προσέγγιση πλειόνων συμφερόντων τρίτων για την αγορά και την πώληση χρηματοπιστωτικών μέσων – εντός του συστήματος και, σύμφωνα με τους κανόνες του οι οποίοι δεν παρέχουν διακριτική ευχέρεια – κατά τρόπο που καταλήγει στη σύναψη σύμβασης σχετικής με χρηματοπιστωτικά μέσα τα οποία είναι εισηγμένα προς διαπραγμάτευση βάσει των κανόνων ή των συστημάτων του, και το οποίο έχει λάβει άδεια λειτουργίας και λειτουργεί κανονικά, σύμφωνα με τον τίτλο ΙΙΙ του παρόντος νόμου ή της Οδηγίας 2014/65/ΕΕ. (αρθρ. 4 παρ. 21 Ν.4514/2018)

¹³⁷ <https://koumentakislaw.gr/arthra/syggkritikh-episkophsh-nomoy-etairikhs-diakybernhshs/>

¹³⁸ Αιτιολογική έκθεση του Ν.4607/2020 επί του αρθρ. 12 σελ 6

¹³⁹ Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση, 2019 σελ 321

εφαρμογή της λαμβάνοντας υπόψη το αρθρ. 111 του Ν.4548/2018 το οποίο ρυθμίζει το περιεχόμενο της πολιτικής αποδοχών.

- ✓ Η διατύπωση προτάσεων προς το ΔΣ αναφορικά με τις αποδοχές των μελών του ΔΣ που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της πολιτικής αποδοχών αλλά και των αποδοχών των διευθυντικών στελεχών και του επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου. Ειδικότερα, προκειμένου η επιτροπή να προβεί στις ανωτέρω προτάσεις σχετικά με τις αποδοχές των μελών του ΔΣ και των διευθυντικών στελεχών, λαμβάνει υπόψη την πολιτική αποδοχών και την αξιολόγηση της απόδοσης των εκάστοτε στελεχών, όπως και δεδομένα συγκριτικής αξιολόγησης σχετικά με τις εν λόγω θέσεις που επικρατούν στην αγορά.
- ✓ Η εξέταση των πληροφοριών που περιέχονται στο τελικό σχέδιο της ετήσιας έκθεσης αποδοχών και η διατύπωση γνώμης προς το ΔΣ πριν την υποβολή της έκθεσης στη ΓΣ των μετόχων, με βάση το αρθρ. 112 του Ν.4548/2018.

Η επιτροπή αποδοχών δύναται να χρησιμοποιεί εξωτερικούς συμβούλους για παροχή πληροφοριών αναφορικά με τους κανόνες της αγοράς για θέματα αποδοχών. Στην περίπτωση πρόσληψης εξωτερικού συμβούλου, θα πρέπει αυτό να αναφερθεί στην επιτροπή αποδοχών η οποία είναι αρμόδια για την καθοδήγηση και την παρακολούθησή του. Στην ετήσια έκθεση της εταιρίας πρέπει να αναφέρεται ο εξωτερικός σύμβουλος μαζί με μια δήλωση για οποιαδήποτε ενδεχόμενη σχέση ανάμεσα σε αυτόν και την εταιρία ή με μέλη του ΔΣ ατομικά, ενώ το έργο των εξωτερικών συμβούλων πρέπει να αξιολογείται με ανεξάρτητη κρίση από το ΔΣ.

Τέλος, η συμμετοχή των μελών του ΔΣ στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Αποδοχών, όπως το σύνολο των ενεργειών της επιτροπής θα πρέπει σύμφωνα με το άρθρ. 18 του Ν. 4607/2020 να αποτυπώνονται στην δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης.¹⁴⁰

4.3.3 Επιτροπή Υποψηφιοτήτων

Όπως με την Επιτροπή Αποδοχών, έτσι και η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων εισήχθη για πρώτη φορά με το άρθρο 12 του Ν.4706/2020 και αποτελεί την τρίτη υποχρεωτική επιτροπή όπως ορίζεται στο αρθρ. 10 παρ. 1 του Ν.4706/2020.¹⁴¹ Αντικείμενο της εν λόγω επιτροπής είναι ο εντοπισμός και η υπόδειξη των κατάλληλων προσώπων

¹⁴⁰ Κουνάδης Γεράσιμος – Δασμάνογλου Αναστασία, 2021. Εταιρική Διακυβέρνηση, σελ 30-32

¹⁴¹ <https://koumentakislaw.gr/arthra/syngkritikh-episkophsh-nomoy-etairikhs-diakybernhshs>

αναφορικά με την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους του ΔΣ.¹⁴² Το έργο της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων καθώς και της επιτροπής Αποδοχών δύναται να ασκείται από μία επιτροπή.¹⁴³ Η εν λόγω επιτροπή μπορεί να θεωρηθεί ότι ελέγχει το ΔΣ, καθώς στις αρμοδιότητές της συγκαταλέγεται τόσο ο εντοπισμός των κατάλληλων προσώπων προς απόκτηση της ιδιότητας του μέλους του ΔΣ, όσο και η ανάδειξη των υποψήφιων μελών και των ανώτατων διευθυντικών στελεχών βάση προσδιορισμένης διαδικασίας. Αναφορικά με την σύνθεσή της, η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων αποτελείται από τρία τουλάχιστον μη εκτελεστικά μέλη, εκ των οποίων δύο τουλάχιστον είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη, στα οποία περιλαμβάνεται ο πρόεδρος της επιτροπής και αποτελούν την πλειοψηφία της επιτροπής, σύμφωνα με το αρθρ. 10 παρ. 3 του Ν.4607/2020. Στην περίπτωση που η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων αποτελεί διαφορετική επιτροπή από την Επιτροπή Αποδοχών (δηλαδή δεν αποτελούν ενιαία επιτροπή που όπως ήδη αναφέρθηκε ο νόμος δίνει την δυνατότητα αυτή), τότε ο πρόεδρος της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων δεν μπορεί να κατέχει και την θέση του Προέδρου της Επιτροπής Αποδοχών.

Με βάση τις βέλτιστες πρακτικές Εταιρικής Διακυβέρνησης, ως αρμοδιότητες της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων θα πρέπει να περιλαμβάνονται οι ακόλουθες:

- ✓ Διατύπωση προτάσεων προς το ΔΣ αναφορικά με την κατάρτιση, την αναθεώρηση και την εφαρμογή της Πολιτικής Καταλληλότητας και Πολιτικής Πολυμορφίας των συμβούλων του ΔΣ.
- ✓ Την ανάδειξη των υποψήφιων μελών του ΔΣ και των ανώτατων διευθυντικών στελεχών σύμφωνα με συγκεκριμένη διαδικασία, η οποία βασίζεται:
 - i) Στον καθορισμό ενός στοχευόμενου προφίλ σύνθεσης του ΔΣ, σύμφωνα με τις ανάγκες της εταιρίας, την στρατηγική της καθώς και την πολιτική πολυμορφίας της.
 - ii) Στον εντοπισμό των ελλείψεων σχετικά με τις δεξιότητες για την επίτευξη του ανωτέρου προφίλ σύνθεσης, όπως π.χ. η καταγραφή του συνόλου των δεξιοτήτων του υπάρχοντος ΔΣ συγκριτικά με τις απαιτούμενες δεξιότητες για την κάλυψη των αναγκών της εταιρίας
 - iii) Στην επιλογή των κατάλληλων προσώπων από ευρεία και διαφοροποιημένη ομάδα

¹⁴² Αιτιολογική έκθεση του Ν.4607/2020 επί του άρθρου 13 σελ 6

¹⁴³ Αρθρ. 10 παρ. 2 Ν.4706/2020

- iv) Στην υποβολή πρότασης προς το ΔΣ με τους υποψηφίους που επιλέχθηκαν προκειμένου το ΔΣ να τους θέσει στην ΓΣ για την εκλογή τους.
- ✓ Η κατ' ελάχιστο ετήσια περιοδική αξιολόγηση τόσο του ΔΣ όσο και των επιτροπών σε συλλογικό επίπεδο, όπως και του Προέδρου, Διευθύνοντος συμβούλου και των υπόλοιπων μελών του ΔΣ σε ατομικό επίπεδο.
 - ✓ Η κατάρτιση, επικαιροποίηση και υποβολή προς το ΔΣ πλάνου διαδοχής των μελών του, του Διευθύνοντος Συμβούλου και των ανώτατων διευθυντικών στελεχών.
 - ✓ Η διατύπωση προτάσεων προς το ΔΣ σχετικά με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή τόσο προγράμματος εισαγωγικής ενημέρωσης των νέων μελών του ΔΣ, όσο και πλάνου διαρκούς επιμόρφωσης των μελών του ΔΣ σύμφωνα με την Πολιτική Εκπαίδευσης των μελών του ΔΣ.

Τέλος, η συμμετοχή των μελών του ΔΣ στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων, όπως το σύνολο των ενεργειών της επιτροπής θα πρέπει σύμφωνα με το άρθρ. 18 παρ. 3 του Ν. 4607/2020 να αποτυπώνονται στην δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης η οποία περιλαμβάνεται στην έκθεση διαχείρισης του ΔΣ. (αρθρ. 152 παρ. 1 Ν. 4548/2018).¹⁴⁴

4.4 Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου

Με βάση το άρθρο 13 του Ν.4706/2020 η εταιρία υιοθετεί και θέτει σε εφαρμογή Σύστημα Εταιρικής Διακυβέρνησης. Ένας βασικός πυλώνας, μεταξύ άλλων, είναι το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου.¹⁴⁵ Ως Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου ορίζεται «*το σύνολο των εσωτερικών ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης κινδύνων, του εσωτερικού ελέγχου και της κανονιστικής συμμόρφωσης, που καλύπτει σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα της Εταιρείας και συντελεί στην ασφάλη και αποτελεσματική λειτουργία της*».¹⁴⁶ Το άρθρ. 4 παρ. 2 του Ν.4706/2020 εντάσσει την διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου που εφαρμόζει η εταιρία, στις ευθύνες του ΔΣ, ενώ ακόμα απαριθμεί ορισμένους στόχους τους οποίους θα πρέπει να εκπληρώνει το εν λόγω σύστημα. Αυτοί είναι:

¹⁴⁴ Κουνάδης Γεράσιμος – Δασμάνογλου Αναστασία, 2021. Εταιρική Διακυβέρνηση, σελ 30-32

¹⁴⁵ Αρθρ. 13 παρ. 1 Ν.4607/2020

¹⁴⁶ Αρθρ. 2 παρ. 7 Ν. 4706/2020

- ✓ η συνεπής υλοποίηση της επιχειρησιακής στρατηγικής (αρθρ. 4 παρ. 2 αρίθμηση α)
- ✓ η αποτελεσματική λειτουργία της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου (αρθρ. 4 παρ. 2 αρίθμηση γ)
- ✓ η διαχείριση κινδύνων και η κανονιστική συμμόρφωση (αρθρ. 4 παρ. 2 αρίθμηση β και ε)
- ✓ η διασφάλιση της πληρότητας και της αξιοπιστίας των στοιχείων και πληροφοριών που απαιτούνται για τον ακριβή και έγκαιρο προσδιορισμό τόσο της χρηματοοικονομικής, όσο και της μη χρηματοοικονομικής κατάστασης της εταιρίας και την κατάρτιση αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων. (αρθρ. 4 παρ. 2 αρίθμηση δ)

Ωστόσο, η ανωτέρω απαρίθμηση των προβλεπόμενων στόχων που ορίζονται στον νόμο είναι ενδεικτική, μιας και είναι στην διακριτική ευχέρεια της εταιρίας ο καθορισμός επιπλέον στόχων, από αυτών που αναφέρονται στο αρθρ. 4, που θα αξιολογούνται ταυτόχρονα για την διασφάλιση τόσο της επάρκειας, όσο και της αποτελεσματικότητας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου από το ΔΣ.¹⁴⁷

4.5 Παρακολούθηση Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (Monitoring)

Με βάση την 1/891/30.9.2020 απόφαση του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, καθορίζονται οι δομές και οι μηχανισμοί της εταιρίας που έχουν επιφορτισθεί με την διαρκή αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και την αναφορά ευρημάτων με σκοπό την βελτίωση ή την διόρθωση αυτών. Πιο συγκεκριμένα, η εν λόγω συνιστώσα περιλαμβάνει την επισκόπηση των δομών και μηχανισμών της Επιτροπής Ελέγχου (βλ. υποενότητα 4.3.2 σελ 44), της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, της Κανονιστικής Συμμόρφωσης, Τακτικές και Ad hoc αξιολογήσεις και αναφορά αδυναμιών.

4.5.1 Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου

Η εν λόγω μονάδα διαθέτει και εφαρμόζει κανονισμό λειτουργίας, εγκεκριμένο από το ΔΣ κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής Ελέγχου. Η στελέχωσή της θα πρέπει να είναι ανάλογη με το μέγεθος της εταιρίας, τον αριθμό των υπαλλήλων της, τα γεωγραφικά σημεία όπου δραστηριοποιείται, των αριθμό των λειτουργικών και των

¹⁴⁷ Κουνάδης Γεράσιμος – Δασμάνογλου Αναστασία, 2021. Εταιρική Διακυβέρνηση, σελ 62

επιτελικών μονάδων και των ελεγκτέων μονάδων εν γένει. Ο νόμος, ως αρμοδιότητες της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, ορίζει τα παρακάτω:

- I. Παρακολουθεί, ελέγχει και αξιολογεί:
 - ✓ Την εφαρμογή του κανονισμού λειτουργίας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, κυρίως κατά πόσο είναι επαρκή και ορθή τόσο η χρηματοοικονομική όσο και η μη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, η διαχείριση κινδύνων, η κανονιστική συμμόρφωση και ο κώδικας εταιρικής διακυβέρνησης που έχει υιοθετήσει η εταιρία.
 - ✓ Τους μηχανισμούς τόσο της διασφάλισης ποιότητας όσο και της εταιρικής διακυβέρνησης
 - ✓ Την τήρηση των δεσμεύσεων που περιέχουν τα ενημερωτικά δελτία και τα επιχειρηματικά σχέδια της εταιρίας αναφορικά με τη χρήση των αντληθέντων κεφαλαίων από τη ρυθμιζόμενη αγορά.
- II. Συντάσσει εκθέσεις προς τις ελεγχόμενες μονάδες με ευρήματα σχετικά με τους κινδύνους που απορρέουν από αυτά και τις τυχόν προτάσεις βελτίωσης. Οι εν λόγω εκθέσεις, υποβάλλονται κάθε τρεις μήνες στην επιτροπή ελέγχου, αφού πρώτα ενσωματωθούν σε αυτές οι σχετικές απόψεις από τις ελεγχόμενες μονάδες, οι συμφωνημένες δράσεις, εφόσον υπάρχουν, ή η αποδοχή του κινδύνου της μη ανάληψης δράσης από αυτές, τους περιορισμούς στο εύρος ελέγχου της, εφόσον υπάρχουν, τις τελικές προτάσεις ελέγχου και τα αποτελέσματα της ανταπόκρισης των ελεγχόμενων μονάδων της εταιρίας στις προτάσεις της.¹⁴⁸

Εντούτοις, επιπλέον των παραπάνω διατάξεων του άρθρου 16, επισημαίνονται τα παρακάτω σχετικά με την Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου:

- ✓ Θα πρέπει να συμμορφώνεται με τα Διεθνή Πρότυπα για την επαγγελματική εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου, όπως και με τον Κώδικα Δεοντολογίας
- ✓ Σε περιπτώσεις ομίλου εταιριών, το ΔΣ έχει την ευθύνη για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, άρα και την σωστή λειτουργία του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, η μονάδα εσωτερικού ελέγχου της μητρικής θα πρέπει να διαθέτει πρόσβαση στις θυγατρικές εταιρίες έτσι ώστε να διενεργεί ελέγχους, ενώ αν εκείνες διαθέτουν δική τους μονάδα, τότε η

¹⁴⁸ Άρθρ. 16 παρ.1 Ν.4706/2020

μονάδα της μητρικής οφείλει να μεριμνά για την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου στις εταιρίες του ομίλου.

- ✓ Θα πρέπει να συνεργάζεται και να συντονίζει τις εργασίες της με άλλες υπηρεσίες της εταιρίας που έχουν παρόμοιους στόχους παροχής διασφάλισης και ελέγχου.¹⁴⁹

4.5.2 Κανονιστική συμμόρφωση

Με βάση την 1/891/30.9.2020 απόφαση του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, προβλέπεται η ύπαρξη διαδικασίας παρακολούθησης και συμμόρφωσης τόσο με το κανονιστικό και νομοθετικό πλαίσιο, όσο και με τους εσωτερικούς κανονισμούς που διέπουν την λειτουργία της εταιρίας. Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσονται και οι διατάξεις για την εταιρική διακυβέρνηση του Ν.4706/2020. Συγκεκριμένα το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, αναφορικά με την κανονιστική συμμόρφωση θα πρέπει να περιέχει τα κατωτέρω:

- ✓ Μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης, αν υπάρχει, διαφορετικά, υπηρεσία ή ακόμα και σε προσωπικό στο οποίο έχουν ανατεθεί οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες, η οποία είναι ανεξάρτητη και έχει πρόσβαση σε όλες τις πηγές πληροφόρησης που απαιτούνται.
- ✓ Διαδικασίες αναφορικά με την πρόληψη και την πάταξη της νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, όπου προβλέπεται.
- ✓ Ικανοποιητική στελέχωση με προσωπικό που διαθέτει επαρκείς γνώσεις και εμπειρία για την άσκηση των εν λόγω αρμοδιοτήτων
- ✓ Ετήσιο σχέδιο δράσης που θα έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Ελέγχου, του οποίου η εφαρμογή θα πρέπει να παρακολουθείται αποτελεσματικά. Με βάση την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η αρμοδιότητα της Επιτροπής Ελέγχου περιορίζεται στην έγκριση του σχεδίου δράσης και δεν επεκτείνεται στην παρακολούθηση της εφαρμογής του μιας και η μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης δεν υπάγεται λειτουργικά στην επιτροπή ελέγχου.

Η μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης, εφόσον υπάρχει υπάγεται στην διοίκηση, υποβάλλοντας σε αυτήν και στο ΔΣ-τουλάχιστον ετησίως-αναφορές σχετικά με

¹⁴⁹ Κουνάδης Γεράσιμος – Δασμάνογλου Αναστασία, 2021. Εταιρική Διακυβέρνηση, σελ. 106 και 107

θέματα των αρμοδιοτήτων της. Ο ρόλος της εν λόγω μονάδας είναι να ενημερώνει το ΔΣ για τυχόν παραβάσεις ή σημαντικές ελλείψεις του ρυθμιστικού πλαισίου, ενώ σε περίπτωση τροποποίησης αυτού, παρέχει οδηγίες για την αντίστοιχη προσαρμογή των εσωτερικών διαδικασιών και του εσωτερικού κανονιστικού πλαισίου που εφαρμόζονται από τις υπηρεσιακές μονάδες της εταιρίας. Ακόμα η μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης διασφαλίζει τη διαρκή ενημέρωση των υπαλλήλων αναφορικά με το κανονιστικό πλαίσιο που αφορά τις αρμοδιότητές τους, θεσπίζοντας κατάλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα.

4.5.3 Αναφορά αδυναμιών

Οι ελλείψεις του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου θα πρέπει να κοινοποιούνται εγκαίρως στα στελέχη ή όργανα, όπου τους έχουν ανατεθεί αρμοδιότητες για την εφαρμογή των σχετικών διορθωτικών ενεργειών. Οι σημαντικές αδυναμίες θα πρέπει να κοινοποιούνται στο ΔΣ, την επιτροπή ελέγχου. Πηγές πληροφόρησης είναι δυνατόν να αποτελούν οι εξωτερικοί ελεγκτές της εταιρίας, τυχόν άλλα ελεγκτικά όργανα κλπ

4.6 Αξιολόγηση Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Στο άρθρο 14 του Ν.4706/2020 προβλέπεται η διενέργεια περιοδικής αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Τα άτομα που διενεργούν την αξιολόγηση θα πρέπει να διαθέτουν αποδεδειγμένη εμπειρία και να μην έχουν σχέσεις εξάρτησης όπως προβλέπεται στο άρθρ. 9 παρ. 1 του Ν.4706/2020. Ακόμα, δυνάμει του άρθρου 14 παρ. 4, ο χρόνος, η διαδικασία η περιοδικότητα αλλά και κάθε ειδικότερο αναγκαίο ζήτημα για την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου καθορίζεται με απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Με βάση την διάταξη αυτή εκδόθηκε η 1/891/30.9.2020 απόφαση, σύμφωνα με την οποία για να εφαρμοστεί η αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, ο κανονισμός λειτουργίας της εταιρίας θα πρέπει τουλάχιστον να περιέχει:

- ✓ Την πολιτική αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, η οποία περιλαμβάνει γενικές αρχές ως προς το αντικείμενο και την περιοδικότητα του ελέγχου, το εύρος αξιολόγησης, τις θυγατρικές εταιρίες που περιλαμβάνονται στην αξιολόγηση (εφόσον υπάρχουν) την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης

- ✓ Την διαδικασία αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, στην οποία περιλαμβάνονται τα επιμέρους στάδια επιλογής των υποψηφίων που θα διενεργήσουν την αξιολόγηση από το αρμόδιο όργανο, την διαδικασία πρότασης, επιλογής και έγκριση της ανάθεσης της αξιολόγησης από το αρμόδιο όργανο, όπως και το αρμόδιο όργανο παρακολούθησης και τήρησης του συμφωνηθέντος έργου.

Επίσης, στην προαναφερθείσα απόφαση αναφέρεται ότι ο αξιολογητής του ΣΕΕ, μετά το τέλος της αξιολόγησής του υποβάλει έκθεση αξιολόγησης στην οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει αναλυτικά τις παρατηρήσεις του, το χρόνο σύνταξης της έκθεσης και την ημερομηνία αυτής, καθώς και την περίοδο την οποία καλύπτει. Ακόμα, περιλαμβάνει το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε ο αξιολογητής, ανάλογα με τα πρότυπα αξιολόγησης που επικαλείται σχετικά με την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του ΣΕΕ. Αποδέκτες της έκθεσης αξιολόγησης είναι το ΔΣ της εταιρίας, επιτροπή ελέγχου η οποία υποβάλλει αμελλητί στην επιτροπή κεφαλαιαγοράς την σύνοψη της έκθεσης, και αν απαιτηθεί το σύνολο αυτής.¹⁵⁰

¹⁵⁰ Κουνάδης Γεράσιμος – Δασμάνογλου Αναστασία, 2021. Εταιρική Διακυβέρνηση, σελ. 112 και 113

Συμπεράσματα

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν ο έλεγχος του Διοικητικού Συμβουλίου της Α.Ε. από τα άλλα όργανα της εταιρείας και τους μετόχους. Με την ολοκλήρωση της εργασίας και από όλα όσα αναφέρθηκαν κατά την βιβλιογραφική ανασκόπηση, προκύπτει ότι ο έλεγχος της διαχείρισης μπορεί μεν να ανήκει κατά κανόνα στους ελεγκτές, ωστόσο είναι εφικτός και από τα άλλα όργανα της εταιρίας καθώς και τους μετόχους της.

Είναι προφανές, ότι ο «αδιοκτήτης» ή οι «αδιοκτήτες» μιας επιχείρησης, είναι αρμόδιοι να αποφασίζουν για κάθε θέμα της επιχείρησής που διοικούν, να καθορίζουν την πολιτική της και γενικότερα να αποφασίζουν για οποιοδήποτε θέμα αφορά την επιχείρησή τους. Κάτι αντίστοιχο ισχύει και στην προκειμένη περίπτωση, αυτήν της Ανώνυμης Εταιρίας.

Αναλυτικότερα, οι μέτοχοι ελέγχουν το διοικητικό συμβούλιο μέσω των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο Ν.4548/2018. Ήδη από το προϊσχύον δίκαιο, ήτοι Ν.2190/1920, ο νομοθέτης είχε προβλέψει δικαιώματα για την μικρή μειοψηφία των μετόχων με σκοπό, τόσο την προστασία της από την μεγάλη πλειοψηφία, όσο και για τον έλεγχο της διοίκησης της εταιρίας. Ένα από τα δικαιώματα αυτά, είναι το δικαίωμα αιτήματος για έκτακτο έλεγχο της εταιρίας. Το δικαίωμα αυτό είναι πολύ σημαντικό, με την προϋπόθεση να μην λειτουργεί καταχρηστικά ή «εκβιαστικά» σαν μέσο πίεσης από την μειοψηφία των μετόχων.

Η Γενική Συνέλευση ελέγχει άμεσα το Διοικητικό Συμβούλιο καθώς είναι αρμόδια να επιλέξει τα μέλη από τα οποία αυτό απαρτίζεται αλλά και τους ελεγκτές οι οποίοι θα ελέγξουν τα πεπραγμένα της διοίκησης και θα συντάξουν την έκθεσή τους. Τέλος, η Γενική Συνέλευση, με απόφασή της εγκρίνει ή τροποποιεί τις οικονομικές καταστάσεις της εταιρίας. Συνεπώς η Γενική Συνέλευση ελέγχει άμεσα το Διοικητικό Συμβούλιο της Ανώνυμης Εταιρίας.

Οι ελεγκτές, αποτελούν ανεξάρτητο όργανο της εταιρίας που εκλέγεται από την Γενική Συνέλευση με σκοπό τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων. Συνεπώς, ο έλεγχος αυτός αποτελεί λογιστικό έλεγχο της διοίκησης που διενεργείται από ορκωτούς ελεγκτές λογιστές ή ελεγκτικές εταιρίες και διέπεται από τον Ν4449/2017.

Ο έλεγχος αυτός αποτελεί προϋπόθεση για το κύρος της έγκρισης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων από την Γενική Συνέλευση.

Στην περίπτωση Ανώνυμης Εταιρίας με μετοχές ή άλλες κινητές αξίες εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά στην Ελλάδα, για θέματα που αφορούν την διοίκηση και την λειτουργία της εταιρίας, εφαρμόζουν τις διατάξεις για την Εταιρική Διακυβέρνηση. Σε αυτή την περίπτωση, έλεγχος διενεργείται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς που ελέγχει αν τηρούνται οι διατάξεις του Ν4607/2020 περί εταιρικής διακυβέρνησης, διενεργώντας ελέγχους και επιβάλλοντας κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων του εν λόγω νόμου.

Επίσης, οι εισηγμένες εταιρίες υποχρεούνται να έχουν τρεις υποχρεωτικές επιτροπές προκειμένου να υποβοηθούν το έργο τους. Αποτελούν επιτροπές του ΔΣ, που ο ρόλος τους είναι να διατυπώνουν προτάσεις στο ΔΣ σχετικά με τα τις αρμοδιότητες που έχουν, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το ΔΣ απαλλάσσεται από τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες που έχει αναθέσει στις εν λόγω επιτροπές.

Ακόμα, οι εισηγμένες εταιρίες, στα πλαίσια της εφαρμογής των διατάξεων περί εταιρικής διακυβέρνησης εφαρμόζουν Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου. Μέσω αυτού, επιτυγχάνονται ορισμένοι στόχοι, όπως η αποτελεσματική λειτουργία της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, η διαχείριση κινδύνων και η κανονιστική Συμμόρφωση κ.α. Είναι προφανές ότι οι Ανώνυμες Εταιρίες που εφαρμόζουν σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης προσελκύουν περισσότερους επενδυτές, καθώς οι διατάξεις περί εταιρικής διακυβέρνησης λειτουργούν προστατευτικά για τους επενδυτές.

Βιβλιογραφία- αρθρογραφία

Αλεξανδρίδου Δ. Ελίζα 2019. Δίκαιο εμπορικών εταιριών Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες – Εταιρικοί Μετασχηματισμοί, 3^η έκδοση.

Βελέντζας Ε. Γιάννης 2008. Επίτομο Εμπορικό Δίκαιο, 17^η έκδοση

Βελέντζας Ε. Γιάννης 2018. Εμπορικό Δίκαιο.

Κουνάδης Γεράσιμος – Δασμάνογλου Αναστασία 2021. Εταιρική Διακυβέρνηση

Καζατζής Ι. Χρήστος 2006. Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος

Λαζαρίδης Θεμιστοκλής Δρυμπέτας Ευάγγελος 2011. Εταιρική Διακυβέρνηση

Λιβαδά Κ. Χριστίνα 2016. Το ΔΣ της Ανώνυμης Εταιρείας και οι κανόνες Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Μουζούλας Σπήλιος 2003. Ν. 3016/2002 για την Εταιρική Διακυβέρνηση.

Μπουλέρος Δ. Μιλτιάδης 2020. Ανώνυμες Εταιρίες –Αναμόρφωση Δικαίου-Εταιρική Διακυβέρνηση-Μετασχηματισμοί

Νεγκάκης Ι. Χρήστος 2010. Λογιστική Εταιριών Θεωρία – Εφαρμογές

Παρασκευή Παπαδρόσου-Αρχανιωτάκη, Νίκος Ελευθεριάδης 2020. Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών Βασική Εμπορική Νομοθεσία II.

Ρόκας Κ. Νικόλαος 2019. Εμπορικές Εταιρίες, 9^η έκδοση.

Σπηλιόπουλος Οδυσσέας 2021. Βασικά Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου.

Ψυχομάνης Δ. Σπυρίδων 2018. Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Γ΄ Έκδοση

Ψυχομάνης Δ. Σπυρίδων 2020. Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Δ΄ Έκδοση.

Κουμεντάκης Σταύρος, 2019. Η μειοψηφία και τα δικαιώματά της στην Ανώνυμη Εταιρεία: εσωτερικός εχθρός ή παράγοντας υγείας; Διατίθεται σε: <https://www.makthes.gr/i-meiosifia-kai-ta-dikaiomata-tis-stin-anonymi-etaireia-esoterikos-echthros-i-paragontas-ygeias-213430>

[Ημερομηνία πρόσβασης 12 Ιουλίου 2021]

Πολυχρονόπουλος Αθανάσιος, 2019. Το διοικητικό συμβούλιο (ΔΣ) ανώνυμης εταιρίας σύμφωνα με Ν 4548/2018 ο.τ. Διατίθεται σε: <https://www.nb.org/blog/post/to-ds-anonimis-etairias-simfona-me-to-n4548-2018>

[Ημερομηνία πρόσβασης 15 Ιουλίου 2021]

Νιφορόπουλος Ιωαν. Κωνσταντίνος, 2019. Νέα νομοθεσία για τις ΑΕ - Το Διοικητικό Συμβούλιο. Διατίθεται σε:

<https://www.taxheaven.gr/news/43614/nea-nomooesia-gia-tis-ae-to-dioikhtiko-symboylio>

[Ημερομηνία πρόσβασης 03 Αυγούστου 2021]

Cremer & Partners, 2020. Η ευθύνη των διοικήσεων εταιρειών: Ποιοι και γιατί μπορεί να τιμωρηθούν. Διατίθεται σε

https://www.businessdaily.gr/apopseis/15253_i-eythyni-ton-dioikiseon-etairieion-ποιοι-kai-giati-mporei-na-timorithoun

[Ημερομηνία πρόσβασης 05 Αυγούστου 2021]

Κουμεντάκης Σταύρος, 2020. Ο(Νέος) Νόμος για την Εταιρική Διακυβέρνηση (και η Συγκριτική Του Επισκόπηση με τον προϋφιστάμενο) Διατίθεται σε:

<https://koumentakislaw.gr/arthra/syγκritikh-episkophsh-nomoy-etairikhsh-diakybernhshs/>

[Ημερομηνία πρόσβασης 16 Αυγούστου 2021]

Νομολογία

ΜΠρΑθ 230/2017 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΜΠρΑθ 7327/2017 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΜΠρΠατρ 46/2021 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΜΠρΧαλκ 22/2021 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΜΠρ ΔΡΑΜΑΣ 90/2019 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΜΠρΒολ 177/2019 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΜΠρΑγριν 177/2009 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΜΠρΚατερ 109/2018 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΕφΑθ 1491/2011 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΕφΘεσσαλ 2056/2019 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΕφΠειρ 132/2020 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΕφΛαμ 33/2019 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΑΠ 1439/2015 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΑΠ 1484/2019 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΑΠ 1200/2019 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΑΠ 421/2000 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

Ηλεκτρονικές πηγές

https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2018/a/fek_a_104_2018.pdf&t=c5dc34d6f2a3fa76f2ec7f142bb5ecda

[Ημερομηνία πρόσβασης 26 Ιουλίου 2021]

https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2014/a/fek_a_251_2014.pdf&t=50d3ef419c4eb33332c4b42431ab65db

[Ημερομηνία πρόσβασης 27 Ιουλίου 2021]

https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2017/a/fek_a_7_2017.pdf&t=6026cfc6e369117ac2babfce23c4cdf8

[Ημερομηνία πρόσβασης 30 Ιουλίου 2021]

https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2020/a/fek_a_136_2020.pdf&t=419563ae97ba0ed603cab106d7149c88

[Ημερομηνία πρόσβασης 03 Αυγούστου 2021]

https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2018/a/fek_a_14_2018.pdf&t=a59e99ea78e44fd90fc7ee9caaca1018

[Ημερομηνία πρόσβασης 03 Αυγούστου 2021]

https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2015/a/fek_a_94_2015.pdf&t=6f628ac5dd271849bf85da2c9c6452b1

[Ημερομηνία πρόσβασης 03 Αυγούστου 2021]

<https://koumentakislaw.gr/arthra/efthynh-melon-ds-part-1/>

[Ημερομηνία πρόσβασης 04 Αυγούστου 2021]

<https://www.daidis.net/2019/02/25/%CE%BF%CE%B9-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B5%CF%82-%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B3%CE%AD%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B9%CF%82-%CE%B1%CE%BD%CF%8E%CE%BD%CF%85-3/>

[Ημερομηνία πρόσβασης 05 Αυγούστου 2021]

<http://www.opengov.gr/minfin/?p=9120>

[Ημερομηνία πρόσβασης 5 Σεπτεμβρίου 2021]

http://www.hcmc.gr/el_GR/web/portal/epoeis

[Ημερομηνία πρόσβασης 5 Σεπτεμβρίου 2021]

<https://www.moneyreview.gr/business-and-finance/business/29379/etairiki-diakyvernisi-stin-teliki-eytheia-gia-tin-efarmogi-toy-neoy-nomoy/>

[Ημερομηνία πρόσβασης 6 Σεπτεμβρίου 2021]

Απόφαση 1/891/30.9.2020 (ΦΕΚ Β'4556/15.10.20) του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς διαθέσιμη στο:

<http://www.hcmc.gr/vdrv/elib/af0a9d459-883b-4492-a6f7-ebced418f4c5-246227520-0>

[Ημερομηνία πρόσβασης 6 Σεπτεμβρίου 2021]

Απόφαση 1Α/890/18.9.2020 (ΦΕΚ Β'4298/02.10.20) του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς διαθέσιμη στο:

<http://www.hcmc.gr/vdrv/elib/ae9dcd9c4-abe1-4773-86ee-0e5dff51c54-695604395-0>

[Ημερομηνία πρόσβασης 6 Σεπτεμβρίου 2021]

Απόφαση 2/905/3.3.2021 (ΦΕΚ Β 1245/31.3.21) του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς διαθέσιμη στο:

<http://www.hcmc.gr/vdrv/elib/afbfa94a9-def2-48ba-9f29-f0ade6c09c42-695604395-0>

[Ημερομηνία πρόσβασης 6 Σεπτεμβρίου 2021]

Εγκύκλιος αρ. 60/18-09-2020 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς διαθέσιμη στο:

<http://www.hcmc.gr/vdrv/elib/ac3a0e774-8a50-459f-8a7f-162c5063642f-695604395-0>

[Ημερομηνία πρόσβασης 6 Σεπτεμβρίου 2021]

<http://www.hcmc.gr/vdrv/elib/a37619d6d-4a66-4f54-99e6-4569415ab10f-246227520-0>

[Ημερομηνία πρόσβασης 7 Σεπτεμβρίου 2021]

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0537&from=LV>

[Ημερομηνία πρόσβασης 7 Σεπτεμβρίου 2021]

http://www.opengov.gr/minfin/wp-content/uploads/downloads/2020/03/%CE%A3%CE%9D_%CE%B5%CF%84%CE%

[B1%CE%B9%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%91%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%97_v-6-3-20_CLEAN-final-1-12.03.2020.pdf](#)

[Ημερομηνία πρόσβασης 9 Σεπτεμβρίου 2021]

<https://www.esed.org.gr/documents/20121/62614/%CE%95%CE%A3%CE%95%CE%94+-+%CE%9A%CF%8E%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CF%82+%CE%95%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82+%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82+2021.pdf/4a421125-8632-3144-208a-c8dda84baa64?t=1624350074737>

[Ημερομηνία πρόσβασης 12 Σεπτεμβρίου 2021]

http://www.hcmc.gr/aweb/files/Annual_Reports/files/%CE%95%CE%A4%CE%97%CE%A3%CE%99%CE%91%20%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97%202020.PDF

[Ημερομηνία πρόσβασης 07 Νοεμβρίου 2021]

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=CS>

[Ημερομηνία πρόσβασης 23 Νοεμβρίου 2021]

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0043&from=HR>

[Ημερομηνία πρόσβασης 23 Νοεμβρίου 2021]

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/39de2648-e657-11e3-8cd4-01aa75ed71a1/language-el>

[Ημερομηνία πρόσβασης 23 Νοεμβρίου 2021]

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32017L0828>

[Ημερομηνία πρόσβασης 27 Νοεμβρίου 2021]

<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/a-anon-eis.pdf>

[Ημερομηνία πρόσβασης 27 Νοεμβρίου 2021]